

I. РЕЄСТРАЦІЙНА ФОРМА

№	Назва поля	Вміст поля
1	Назва роботи	Магістерська кваліфікаційна робота
2	УДК	657.633:336.221:657.92
3	Автор (ПІБ)	Чиж Євгеній Миколайович
4	Дата (рік, місяць, день)	13.11.2024
5	Факультет	Економічний
6	Спеціальність	071 - Облік і оподаткування
7	Освітня програма	Облік і аудит
8	Кафедра (шифр, назва)	11.05 – обліку та оподаткування
9	Форма навчання	Денна
10	Тема магістерської кваліфікаційної роботи	Система обліку і внутрішнього контролю та їх вплив на формування амортизаційної політики підприємства
11	Керівник (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання)	Гуцаленко Любов Василівна, д. е. н., професор,
12	Ключові слова	система, облік, внутрішній контроль, амортизаційна політика, накопичена амортизація, знос, необоротні активи, основні засоби, облікова політика.
13	Анотація (до 300 символів)	У роботі розглянуто системні підходи до обліку та внутрішнього контролю формування амортизаційної політики підприємства.
Магістерська кваліфікаційна робота, яка подана на плагіат в електронному вигляді повністю відповідає роздрукованому примірнику.		

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет**

ПОГОДЖЕНО
Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри обліку та
оподаткування

_____ Андрій МУЗИЧЕНКО
(підпис)

_____ Володимир ЛИТВИНЕНКО
(підпис)

«__» _____ 2025 року

«__» _____ 2025 року

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Система обліку і внутрішнього контролю та їх вплив на формування
амортизаційної політики підприємства»**

Спеціальність **071 – Облік і оподаткування**
(код і назва)

Освітня програма **«Облік і аудит»**
(назва)

Орієнтація освітньої програми **Освітньо-професійна**

**Гарант освітньої
програми**

к.е.н., доцент

Тамара ГУРЕНКО

**Керівник
магістерської
кваліфікаційної роботи
д.е.н., професор**

Любов ГУЦАЛЕНКО

Виконав

Свгеній Чиж

Київ - 2025

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

обліку та оподаткування

к.е.н., доц. _____ Володимир Литвиненко

“ ____ ” _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТУ

Чижу Євгенію Миколайовичу

Спеціальність **071 – Облік і оподаткування**

(код і назва)

Освітня програма **«Облік і аудит»**

(назва)

Орієнтація освітньої програми **освітньо-професійна**

Тема магістерської кваліфікаційної роботи **«Система обліку і внутрішнього контролю та їх вплив на формування амортизаційної політики підприємства»** затверджена наказом ректора НУБіП України від 16 жовтня 2024 року № 1856 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 15.11.2025

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: звітність товариства з обмеженою відповідальністю

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні засади формування амортизаційної політики підприємства в системі обліку і внутрішнього контролю
2. Оцінка стану системи обліку формуванні амортизаційної політики підприємства
3. Дієвість системи внутрішнього контролю у реалізації амортизаційної політики підприємства

Перелік графічного матеріалу (за потреби): таблиці, рисунки.

Дата видачі завдання «26» жовтня 2024 р.

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи

(Підпис)

Любов ГУЦАЛЕНКО

Завдання прийняв до
виконання

(Підпис)

Євгеній ЧИЖ

РЕФЕРАТ

на здобуття освітнього ступеню «Магістр» за темою «Система обліку і внутрішнього контролю та їх вплив на формування амортизаційної політики підприємства»

Магістерська кваліфікаційна робота розкриває системні підходи до обліку та внутрішнього контролю формування амортизаційної політики підприємства.

Вступ містить мету, об'єкт, предмет та обґрунтування актуальності і завдань за темою дослідження. Наведено інформаційну базу та методи дослідження, а також зазначено практичне значення та апробацію результатів.

У першому розділі висвітлено основні теоретичні засади формування амортизаційної політики підприємства в системі обліку і внутрішнього контролю, означено економічний зміст амортизаційної політики, означено інституціонального забезпечення системи обліку та внутрішнього контролю у формуванні амортизаційної політики підприємств в Україні та міжнародній практиці.

У другому розділі розглянуто організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства та надано рекомендації щодо покращення економічного стану. Означено організаційні аспекти формування амортизаційної політики в його обліковій системі, розкрито методику обліку відображення операцій з амортизації активів підприємства та особливості формування інформації у фінансовій звітності та напрямки її удосконалення.

Третій розділ розкриває дієвість системи внутрішнього контролю у реалізації амортизаційної політики підприємства, де окреслено завдання та методи внутрішнього контролю, його методичні прийоми та особливості узагальнення результатів контролю і напрямки його удосконалення.

У висновках здійснено узагальнення результатів та наведених пропозицій за темою дослідження, які були зроблені та надані в магістерській роботі.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: система, облік, внутрішній контроль, амортизаційна політика, накопичена амортизація, знос, необоротні активи, основні засоби, облікова політика.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	8
ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ОБЛІКУ І ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ.....	12
1.1. Амортизаційна політика: економічний зміст та її роль обліковій системі підприємства.....	12
1.2. Оцінка національного нормативно-правового забезпечення облікової та контрольної функцій у формуванні амортизаційної політики підприємств.....	18
1.3. Інституціональне забезпечення системи обліку та внутрішнього контролю у формуванні амортизаційної політики підприємств в міжнародній практиці.....	24
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА СТАНУ СИСТЕМИ ОБЛІКУ НА ФОРМУВАННІ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	32
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	32
2.2. Організаційні аспекти формування амортизаційної політики підприємства в його обліковій системі.....	39
2.3. Методика обліку відображення операцій з амортизації активів підприємства.....	47
2.4. Формування інформації щодо операцій з амортизації активів підприємства у фінансовій звітності та напрямки їх удосконалення..	52
Висновки до розділу 2.....	57
РОЗДІЛ 3 ДІЄВІСТЬ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ У РЕАЛІЗАЦІЇ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	60
3.1. Завдання, методи та функції внутрішнього контролю реалізації амортизаційної політики в обліковій системі підприємства.....	60
3.2. Методичні прийоми внутрішнього контролю достовірності	

відображення операцій з амортизації активів підприємства в системі управління.....	64
3.3. Напрямки удосконалення системи внутрішнього контролю за результатами реалізації амортизаційної політики підприємства.....	74
Висновки до розділу 3	79
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	92

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

МФУ – Міністерство фінансів України

ПКУ – Податковий кодекс України

ОЗ – Основні засоби

ТОВ – Товариство з обмеженою відповідальністю

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

МСБО – Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку

МСФЗ – Міжнародний стандарт фінансової звітності

ЄС – Європейський союз

США – Сполучені Штати Америки

МШП – малоцінні та швидкозношувані предмети

ВСТУП

Важливим джерелом простого відтворення основних засобів є амортизаційні відрахування, які сприяють як технічному так і технологічному оновленню суб'єктів господарювання. Правильно сформована амортизаційна політика дозволяє забезпечити накопичення фінансових ресурсів понад потреби простого оновлення, що, в свою чергу, потенційно формує додатковий прибуток. Однак численні дослідження, які розглядають як теоретичні, так і практичні аспекти амортизаційної політики, виявляють низку проблем, з якими стикаються підприємства при виборі відповідних інструментів і механізмів. Зокрема, складнощі виникають щодо: правильного визначення методу нарахування амортизації, означення строку корисного використання основних засобів, а також врахування комплексу факторів, що впливають на формування ефективної амортизаційної політики.

Формуванню амортизаційної політики суб'єктів господарювання та проблем відображення її системі бухгалтерських рахунків присвячено праці українських вчених, зокрема: група авторів Л. Гуцаленко, І. Лазаришиної, У. Марчук, О. Зінкевич [10], Н. Демчук і Г. Ткаченко [11] Г. Кірейцева [20], [21, с. 4-5], Д. Трачової [61], Швець Н.В. [66], М. Чумаченко [65], А. Ужва [62] та інші вчені. Дослідження контролю як функції менеджменту та особливостей його здійснення щодо операцій з основними засобами розкрито в працях: Н. Бодаренко та Ю. Шачаніної [5], Н. Виговської [6]; Л. Гуцаленко, М. Коцупатрого та У. Марчук [9]; Т. Каменської та О. Редько [17], О. Кравченко і О. Селезньова [22, С.12], О. Рябчук О. та О. Корнійчук [59], В. Шевчука [67, с. 13-14] та О. Щирської [68] та інших вчених.

Однак розвиток глобалізаційних процесів та динаміка змін спонукають до пошуку та можливостей вирішення проблем, що виникають з даного питання.

Метою дослідження магістерської кваліфікаційної роботи є дослідження системних підходів до обліку та внутрішнього контролю формування амортизаційної політики підприємства.

Відповідно до поставленої мети означено наступні **завдання**:

- дослідити економічний зміст амортизаційної політики та її ролі в обліковій системі;
- здійснити оцінку національного нормативно-правового забезпечення облікової та контрольної функцій у формуванні амортизаційної політики підприємства;
- розкрити інституціональне забезпечення системи обліку та внутрішнього контролю у формуванні амортизаційної політики підприємств в міжнародній практиці;
- надати організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства;
- розкрити методику обліку відображення операцій з амортизації активів підприємства;
- дослідити особливості формування інформації щодо операцій з амортизації активів підприємства у фінансовій звітності та напрямки їх удосконалення;
- окреслити завдання та методи внутрішнього контролю реалізації амортизаційної політики підприємства;
- дослідити методичні прийоми внутрішнього контролю достовірності відображення операцій з амортизації активів підприємства в системі управління;
- розкрити порядок узагальнення результатів внутрішнього контролю за реалізацією амортизаційної політики підприємства та окреслити напрямки його удосконалення.

Об'єктом дослідження є системний підхід до обліку і внутрішнього контролю та їх впливу на формування амортизаційної політики ТОВ «ПРЕМІУМ-ТРАЄРС».

Предметом дослідження організаційні, теоретичні та практичні засади процесу нарахування, облікового відображення та методичних прийомів внутрішнього контролю амортизації необоротних активів.

Методи дослідження. В роботі використано такі загальнонаукові **методи дослідження**, як аналізу, групування, порівняння, методологічний;

бухгалтерського обліку: документування, бухгалтерські рахунки, подвійний запис, звітність, інвентаризація та інші.

Інформаційною базою дослідження слугували дані реєстрів бухгалтерського обліку, Головної книги, відомостей нарахування амортизації та фінансової звітності, законодавчо-нормативна база, Інтернет-ресурси.

Практична значущість отриманих результатів означена у напрямках удосконалення результатів внутрішнього контролю за результатами реалізації амортизаційної політики підприємства з метою посилення дієвості контролю як функції менеджменту.

Апробація результатів дослідження представлена у публікаціях II Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів «Економічні дні - 2025» (10 квітня 2025 р. Київ, НУБіП України) за результатами проведення якої наявна публікація в збірнику матеріалів конференції [68].

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 1 тезу доповідей в збірнику конференцій.

Магістерська кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів. Висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ОБЛІКУ І ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

1.1. Амортизаційна політика: економічний зміст та її роль обліковій системі підприємства

Системний підхід є науковою основою для раціонального дослідження і ефективного управління різними системами, сукупністю методологічних принципів та положень, які дозволяють розглядати систему як єдине ціле з узгодженням діяльності всіх її підсистем. Системний підхід щодо економічних процесів – це визнання того, що будь-яка організація є системою, яка складається з частин, кожна з яких має свої власні цілі. Тому досягнути загальних цілей організації можна лише в тому випадку, якщо розглядати її як єдину систему, прагнучи для цього зрозуміти та оцінити взаємодію всіх її частин і об'єднати їх на необхідній основі [44].

Сучасна наука про бухгалтерський облік свідчить про те, що зростає роль інформаційної системи в управлінні економічними процесами та управлінні виробництвом в цілому [8, С. 30].

Система бухгалтерського обліку від періоду свого становлення серйозних теоретичних зрушень не зазнала, а тому й надалі характеризує підприємство і результати його діяльності за першопочатковою концептуальною основою [60, С. 87].

Марчук У.О. стверджує, що обліковій системі властиві певні ознаки, зокрема: динамічність, багатоаспектність, ієрархічність, об'єктивність, цілісність (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Ознаки облікової системи

№ пор	Ознаки обліку як системи	Пояснення системних ознак
1	2	3
1	Динамічність	Система обліку знаходиться в постійному русі та розвитку, що пов'язано із змінами вектору розвитку суспільства

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
2	Багатоаспектність	Систему обліку можна розглядати як науку, як функцію управління
3	Ієрархічність	Система обліку формується та змінюється під впливом зміни економічних явищ та розвитку суспільства
4	Об'єктивність	Система обліку має забезпечувати користувачів об'єктивною, неупередженою інформацією
5	Цілісність	Складові елементи системи обліку мають забезпечуватись її складовими (фінансова, управлінська, податкова, статистична) взаємоузгодженими законодавчими актами

Джерело: [30]

Можна стверджувати, що облікова система є невід'ємною складовою системи управління суб'єктом господарювання, а амортизаційна політика підприємства є обов'язковим елементом облікової системи.

Основне призначення амортизаційної політики в умовах ринкової економіки – створення умов для забезпечення фінансових потреб господарюючого суб'єкта у відтворенні його необоротних активів. Саме умови списання вартості необоротних активів разом з податковими пільгами є для підприємців важливими орієнтирами в процесі прийняття рішень про інвестування в реальний сектор економіки [27].

Амортизаційна політика, як будь яка політика має свою стратегію і тактику. Стратегія амортизаційної політики включає в собі цілі і методи довгострокового характеру, вона направлена ліквідацію недоліків у процесі відшкодування і відтворенні основного капіталу. Мета амортизаційної стратегії полягає в тому, щоб змінити темпи і тактику інвестиційного процесу в економіці вивести її на траєкторію довгострокового економічного зростання [28]. Амортизаційна політика підприємства в значній мірі відображає амортизаційну політику держави на різних етапах її економічного розвитку. Вона базується на встановлених державою нормах, принципах та методах нарахування амортизації. [27].

Як зазначає Трачова Д.М. «дослідження подальших років визначають зміст амортизаційної політики підприємства і держави, як сукупність і взаємодію

економічних категорій та важелів, як діють через сутність і функції амортизації. Це досягається у процесі оптимізації розподілу та перерозподілу національного доходу як на мікроекономічному, так і на макроекономічному рівні, тобто на рівні підприємств та на загальнодержавному рівні» [65].

На думку Понедільчук Т.В., Пащенко А.М. «...для формування ефективних амортизаційної політики підприємства необхідно керуватись такими принципами:

- встановлення строку корисного використання певного об'єкта майна;
- вибір методу нарахування амортизації;
- створення умов та порядку переоцінки основних засобів;
- можливість оптимізувати процес капіталізації амортизації – як джерело відтворення основних засобів;
- умови використання капіталізації та заощаджень внаслідок амортизації [50].

Амортизаційна політика повинна носити стимулюючий характер і володіти наступними рисами:

- сприяти підвищенню норм списання основного капіталу;
- розвивати прискорену амортизацію;
- створювати пріоритетні умови для розвитку особливо важливих галузей економіки [28].

Трактування вчених, щодо економічної сутності амортизаційної політики наведемо в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Ознаки облікової системи

Джерело	Трактування сутності поняття «амортизаційна політика»
1	2
Кірейцев Г.Г. [20]	Амортизація як економічна категорія характеризує різні аспекти реальних економічних відносин, пов'язаних із відтворенням і використанням основних засобів праці.
Мазуренко Н.В., Шалімов В.В. [27]	Амортизаційна політика підприємства – це процес управління системою формування і використання амортизаційних відрахувань в межах чинного законодавства відповідно до обраної підприємством фінансово-інвестиційної стратегії.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Понедільчук Т.В., Пашенко А.М. [50]	Амортизаційна політика підприємства має відчутний вплив на величину податкових платежів підприємства, а отже і на фінансові результати його діяльності. Амортизаційна політика повинна всіма засобами сприяти забезпеченню виваженого рівня оновлення фондів підприємства з дотриманням необхідних умов відтворення і поточного стану ринкової кон'юнктури, які склалися на ринку, і тим самим, підвищувати рівень конкурентоспроможності підприємства на ринках вітчизняної продукції та формувати перспективи виходу його на світовий.
Приймак Н.С. [51]	Амортизаційна політика – це комплексна економічна категорія, яка характеризує процес систематичного, поступового перенесення вартості засобів праці на вартість готової продукції підприємства, виготовленої з їх використанням, з метою забезпечення планомірного відновлення засобів праці внаслідок їх морального і фізичного зносу.
Демчук Н.І., Ткаченко Г.А. [11]	Амортизаційна політика – це не проста сукупність норм амортизації та методів її нарахування, а засіб досягнення підприємством певної мети, а саме: відтворення виробничого капіталу, зменшення оподаткованого прибутку, інвестиційні цілі тощо, які підприємство обирає самостійно.
Малярова С.В. [28]	Амортизаційна політика – це регулювання основного капіталу на державному рівні з метою створення рівних умов суб'єктам господарювання.
Кудь Л. [23. (дата звернення 17.04.2025)]	Амортизаційна політика підприємства – це складова частина загальної політики управління операційними необіговими активами, яка полягає в індувалізації рівня інтенсивності їх оновлення відповідно до особливостей їх експлуатації в процесі операційної діяльності.
Безродна С.М., Акілов О.Б., Гусар Р.О. [2]	
Білик Н. [3]	Амортизаційна політика підприємства, складається із сукупностей методів управління порядком нарахування та використання амортизації, що виходить із загального алгоритму амортизаційної політики держави.
Новицька С. [38]	Амортизаційна політика є дієвим інструментом активізації інвестиційних процесів в умовах ринкової трансформації економіки.

Джерело: сформовано автором

Як відзначають Демчук Н.І. та Ткаченко Г.А. [11] сутність і функції амортизаційної політики виявляють свою дію через низку складових, взаємодія яких визначає зміст амортизаційної політики держави та підприємства (рис. 1.1).

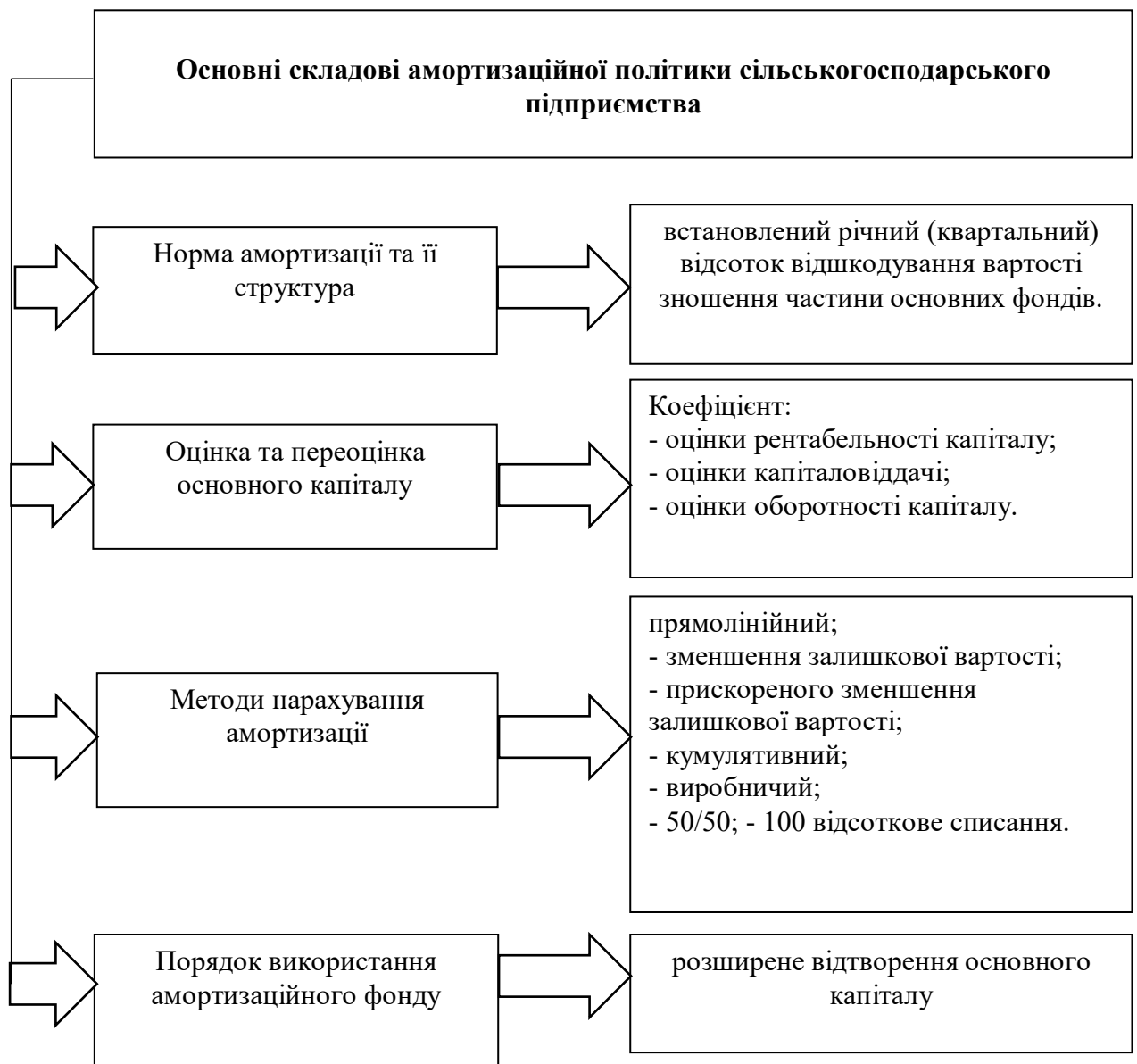

Рис. 1.1. Основні складові амортизаційної політики [11]

Автори стверджують, що амортизація основних засобів визначає:

- процес зносу та поступового перенесення вартості основних засобів на виготовлений за їх участю продукт;
- елемент витрат, до якого включають суму нарахованої амортизації основних засобів та нематеріальних активів;
- елемент системи оподаткування прибутку підприємств. [11]

Аналізуючи визначення поняття «амортизація» в економічних літературних джерелах, зазначимо, що думки вчених і практиків про визначення терміну розділилися.

Одні вчені вважають, що амортизація – це грошове вираження зносу, інші – що амортизація – це не що інше, як процес перенесення вартості зносу на собівартість продукції, також є твердження, що амортизація – це засіб або метод бухгалтерського обліку.

Однак майже всі вони погоджуються, що амортизація – це процес поступового списання вартості необігових активів на витрати підприємства [2].

Як відзначає Кірейцев Г.Г. «... на стадії формування основних засобів кошти амортизаційного фонду є важливим реальним інвестиційним джерелом. На стадіє виробництва у ході використання основних засобів частина їх вартості, що відповідає зносу, формує відображуваний прийомами обліку амортизаційний фонд як потенційне фінансове джерело інвестицій» [20].

На думку академіка М. Чумаченко «амортизаційні відрахування мають двоїсту функцію: вони являють собою розрахункові витрати в собівартості продукції, а їх сума у виручці від реалізації продукції – джерело фінансування інвестицій підприємства» [69].

Здійснюючи дослідження амортизаційної політики Трачова Д.М. зазначає «Точкою перетину економічних і облікових теорій бухгалтерського обліку в частині формування амортизаційної політики можна назвати інституціональну теорію бухгалтерського обліку, яка представлена в працях В.М. Жука.

Він наголошує, «... що бухгалтерський інститут не діє сам по собі, він підлягає більшому, ніж нам здається, зовнішньому впливу і його головним завданням є не стільки реєстрація фактів господарського життя з метою забезпечення інформацією зацікавлених користувачів, а – вирішення завдань, які виникають по ходу управління підприємством, галуззю, державою чи, навіть, світовою економікою» [15, С. 287].

Саме такими характеристиками, на її думку, повинно забезпечуватися місце амортизаційної політики в економічних і облікових теоріях (рис. 1.2).

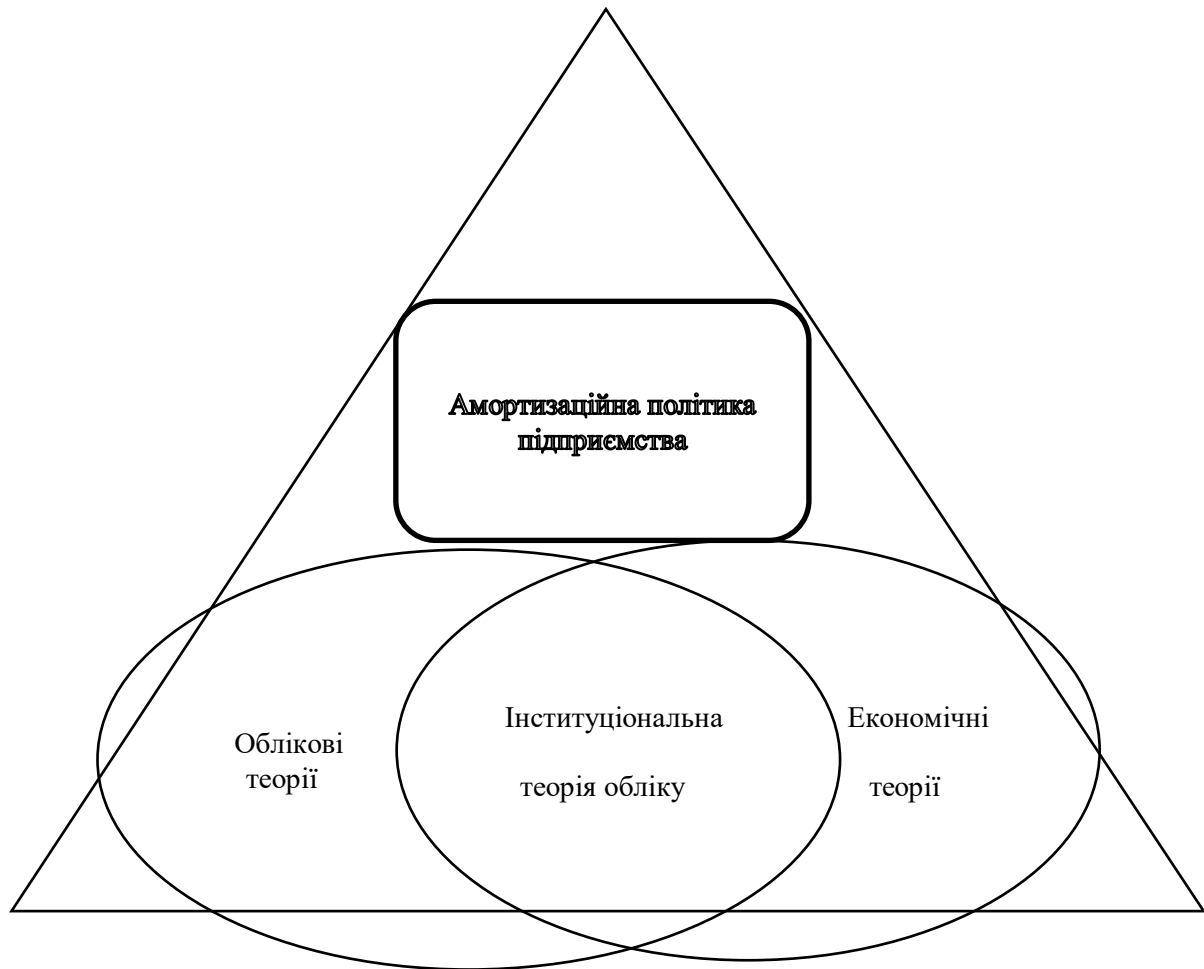

Рис. 1.2. Місце амортизаційної політики в економічних і облікових теоріях [65.]

В умовах ринкового середовища власники основних засобів виробництва мають право вибору при формуванні джерел їх відтворення та вказані в наказі про облікову політику обраного методу нарахування амортизації.

1.2. Оцінка національного нормативно-правового забезпечення облікової та контрольної функцій у формуванні амортизаційної політики підприємств

Сьогодні законодавство зі сталого розвитку мають всі розвинуті країни. Сприйняття світових ідей сталого розвитку в національних середовищах є ефектом інституціональної правонаступності [14, С. 34]. Визначальною

передумовою сприйняття бухгалтерського обліку в національному та глобальному економічному просторі є створення в нашій країні відповідного інституціонального забезпечення бухгалтерських реформ [14, С. 61].

Виокремлюють наступні рівні нормативно-правового регулювання обліку амортизації необоротних активів:

I рівень – Кодекси (Цивільний, Господарський та Податковий), Закони (Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»);

II рівень – Стандарти бухгалтерського обліку (Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку);

III рівень – Інструкції, методичні вказівки, рекомендації (Інструкції та положення Міністерства фінансів України);

IV рівень – внутрішні документи (Статут, інші установчі документи, положення / наказ про облікову політику).

Міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку є важливою складовою інституціонального регулювання обліку амортизаційної політики суб'єктів господарювання України.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV» [52] (абз. 2 ч.5) надано право самостійно формувати облікову політику підприємства. П. 9 НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [35].

Жук В., Бездушна Ю. та Попко Є. зазначають «запровадження в Україні з 24 лютого 2022 року воєнного стану слугує підставою для перегляду підприємствами облікової політики в частині зміни методу амортизації на основні засоби.» [12]. Автори вважають, що Прийняття таких змін до облікової політики підприємства є підставою для перегляду амортизаційних відрахувань і переходу на прискорений метод нарахування амортизації згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби». «Збільшення амортизаційних відрахувань, окрім формування за рахунок власних ресурсів на відновлення майна, вирішуватиме...» «...проблему його штучної надприбутковості, яка пов'язана зокрема із зниженням статті витрат «Амортизаційні

відрахування» в собівартості продукції. Незважаючи на наявність нормативної бази, підприємства не здійснюють переоцінку основних засобів до рівня ринкової вартості в цілях бухгалтерського обліку» [12].

Податковим кодексом [47] передбачено, що основні фонди поділяються на 12 груп, для кожної з яких встановлений «термін корисного використання», який регламентує мінімально припустимий амортизаційний період і, максимально припустиму норму амортизації для кожної групи основних засобів виробництва (таблиця 1.2).

Варто зазначити, що норми податкового законодавства не платникам податку на прибуток не дозволяють зменшувати термін корисного використання основних засобів.

Як зазначає група авторів Жук В., Бездушна Ю. та Попко Є. В Податковому кодексі України (зміни 2020 р) «п. 43.1, при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств на період з 1 січня 2020 року до 31 грудня 2030 року платники податку на прибуток мають право під час розрахунку амортизації щодо основних засобів: - четвертої групи (машини та обладнання) та п'ятої групи використовувати мінімально допустимий строк амортизації, який дорівнює два роки; - третьої групи (передавальні пристрої) та дев'ятої групи використовувати мінімально допустимий строк амортизації, який дорівнює п'ять років» [12].

Таблиця 1.2

Максимально допустимі норми амортизаційних відрахувань та мінімально допустимий термін амортизації основних засобів виробництва згідно з ПКУ

Група основних засобів виробництва	Мінімально припустимий термін корисного використання основних засобів виробництва, років	Максимально допустима норма амортизаційних відрахувань при використанні прямолінійного методу нарахування амортизації, %
1	2	3
група 1 – земельні ділянки	-	-
група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15	7

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
група 3 – будівлі	20	5
споруди	15	7
передавальні пристрої	10	10
група 4 – машини та обладнання	5	20
з них:		
Електронно-обчислювальні машини. Інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати та придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 грн.	2	50
група 5 – транспортні засоби	5	20
група 6 – інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4	25
група 7 - тварини	6	17
група 8 – багаторічні насадження	10	10
група 9 – інші основні засоби	12	8
група 10 – бібліотечні фонди	-	-
група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	-	-
група 12- тимчасові споруди	5	20
група 13 – природні ресурси	-	-
група 14 – інвентарна тара	6	17
група 15 – предмети прокату	5	20
група 16 – довгострокові біологічні активи	7	14

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації). Вартість, яка амортизується, - первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням ліквідаційної вартості. Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством (у розпорядчому акті) при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації [49].

Міжнародний стандарт пропонує переглядати ліквідаційну вартість та строк корисної експлуатації активу на кінець кожного фінансового року та, якщо очікування відрізняються від попередніх оцінок, зміну (зміни) слід відображати як зміну в обліковій оцінці відповідно до МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [34].

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, в частині означення терміну корисної експлуатації основних засобів повністю співпадають з міжнародними стандартами.

Важливо, що п. 25 національного стандарту дозволяє перегляд строку корисного використання об'єкта основних засобів вразі зміни очікуваних економічних вигод від його використання. Стандарт також передбачає можливість нарахування амортизації з урахуванням мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів, встановлених податковим законодавством (крім випадку застосування виробничого методу) [12].

Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (затв. наказом Міністерства фінансів України 30.11.99 №291) [46] передбачено рахунок 13 «Знос необоротних активів».

Характеристика рахунку 13 «Знос необоротних активів» щодо узагальнення інформації про нарахування амортизації та зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів і відображення операцій по дебету та кредиту

рахунка визначає Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [16].

Відповідно до (п.2.29) методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт послуг) сільськогосподарських підприємств, затв. Наказом Мінагрополітики від 18.05.2001 р.№ 132 [32] сільськогосподарські підприємства в складі економічних елементів витрат операційної діяльності виокремлюють амортизацію. До складу елемента «Амортизація» включається сума нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів.

Відповідно до чинного законодавства облікова політика розробляється кожним підприємством самостійно і покликана забезпечувати надійність і достовірність їх фінансово-інформаційної системи. Вона є потужним інструментом в управлінні підприємством, тому її формуванню й розкриттю приділяється дедалі більше уваги, що пояснюється вимогою часу...» [65]

Метою діяльності досліджуваного товариства є відповідно до статуту підприємства є одержання прибутку від здійснення виробничої, комерційної, посередницької та іншої господарської діяльності у відповідності у на умовах, визначених чинним законодавством України. (додаток А)

В наказі №2/16 «Про облікову політику підприємства» (додаток Б) вказано: з метою організації бухгалтерського обліку відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Положення (стандартів) бухгалтерського обліку, Податкового кодексу України та інших нормативно-правових актів, а також для забезпечення єдності методологічних підходів до обліку господарських операцій на підприємстві в п.2 «Основні засоби» зазначено:

2.1. Основні засоби класифікуються за групами згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби»

2.2. Амортизацію основних засобів нараховувати за прямолінійним методом, виходячи з нормативного строку служби активів.

2.3. Ліквідаційну вартість встановлювати для основних засобів, строк експлуатації яких більше ніж 1 рік, на рівні 10% первісної вартості.

Малі цінності та малоцінні необоротні активи, вартість яких перевищує 20000 грн., відносити до складу малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) і списувати на витрати під час введення в експлуатацію».

1.3. Інституціональне забезпечення системи обліку та внутрішнього контролю у формуванні амортизаційної політики підприємств в міжнародній практиці

Інтеграція України в європейський простір та розширення міжнародної співпраці, вимагає адаптації облікової системи українських підприємств до вимог міжнародних стандартів, що забезпечують прозорість та співставність облікових даних.

Інституціональний підхід займає все більше місця в наукових дослідженнях українських вчених, зокрема: Жука В.М. [13], Бездушної Ю.С. [12], Канцурова О.О. [18], Трачової Д.М. [65], Садовської І.М. [64].та інших. Жук В.М. відзначає, що розвинуті країни претендують на більше – вони, через власні інститути, формують методологію МСФЗ та нав'язують світу пріоритетність власних цінностей. Це найбільше досягнення впливу на формування методології міжнародних стандартів фінансової звітності, для привабливішого висвітлення у МСФЗ найважливіших для кожної країни національних цінностей.

Такими цінностями для України, безперечно, є землі сільськогосподарського призначення (рис. 1.3).

Вчені визнають потребу збереження національних відмінностей та інституціональних особливостей облікових систем різних країн, в залежності від їх розвитку та менталітету.

Амортизаційна політика є дієвим інструментом активізації інвестиційних процесів в умовах ринкової трансформації економіки. Вона повинна забезпечити надійне внутрішнє джерело фінансування капітальних вкладень. Саме за рахунок

амортизації в розвинутих країнах формується до 70%-80% інвестицій.

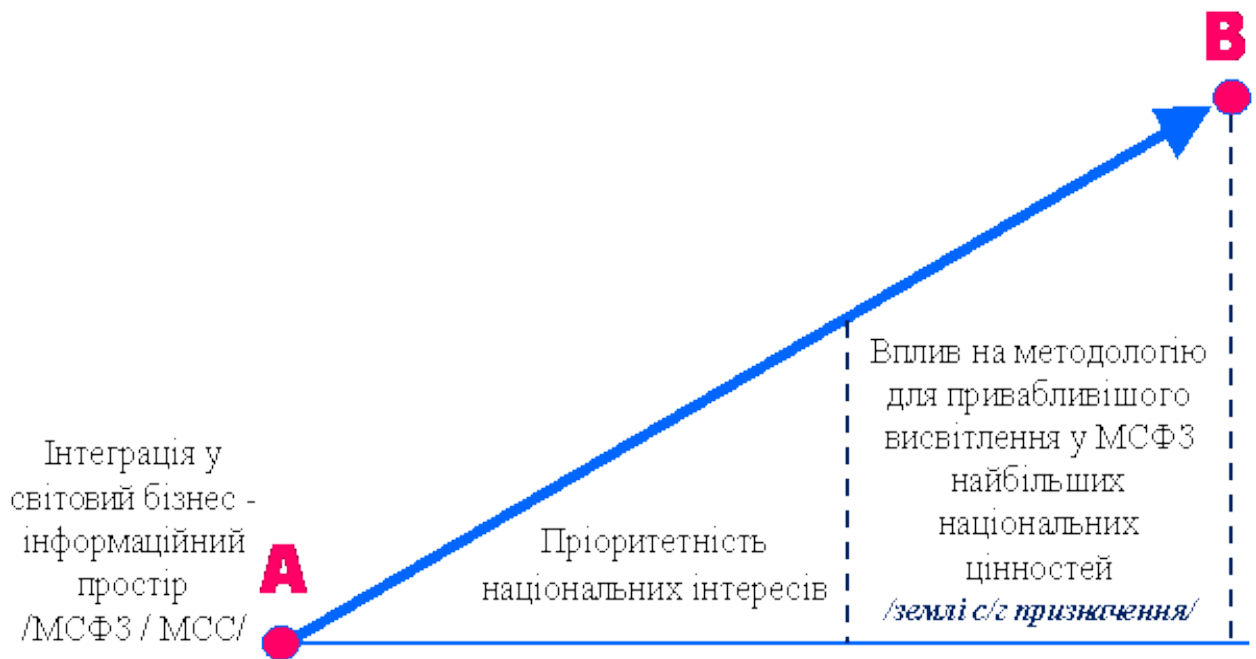

Рисунок 1.3. Формування методології МСФЗ з врахуванням національних пріоритетів

Джерело: [13]

Вчені визнають потребу збереження національних відмінностей та інституціональних особливостей облікових систем різних країн, в залежності від їх розвитку та менталітету.

Амортизаційна політика є дієвим інструментом активізації інвестиційних процесів в умовах ринкової трансформації економіки. Вона повинна забезпечити надійне внутрішнє джерело фінансування капітальних вкладень. Саме за рахунок амортизації в розвинутих країнах формується до 70%-80% інвестицій.

Вивчення зарубіжного досвіду показало, що українська амортизаційна система суттєво відрізняється від амортизаційних систем розвинутих країн, у яких досить часто для стимулювання впровадження найновіших засобів виробництва та технологій основні засоби прирівнюються до оборотних і витрати на їх придбання відносяться на витрати виробництва протягом одного року. Узагальнюючим результатом неефективності амортизаційної політики є низька частка амортизації у структурі ВВП [27].

Видання Ю. Матесона «Амортизація фабрик» (м. Лондон) (1884 р) [74] започаткувало розвиток ідеї прискореної амортизації, яку вперше почали застосовувати в США у 1942 р, потім у ФРН (1948 р), у Франції (1960 р.) та Великобританії (1962 р.) [75].

Практично у всіх розвинутих країнах (США, Великобританії, Японії та інших країнах) дозволено прискорену амортизацію, яка розраховується за методами залишку балансової вартості, що зменшується, та суми чисел (так званий кумулятивний метод). Це дозволяє підприємствам своєчасно нагромаджувати кошти та змінювати застаріле устаткування новим. [10, С. 54].

Прискореною амортизацією варто вважати таку систему її нарахування і порядок переоцінки засобів праці, за яких протягом перших років або всього амортизаційного періоду забезпечується випереджальне зростання накопиченої суми амортизаційних відрахувань порівняно з реальними темпами втрати засобами праці споживчих властивостей і вартості. З її допомогою пом'якшується жорсткість не прискорених методів амортизації. За умови, що амортизаційний період дорівнює економічно раціональному терміну служби засобів праці, дегресивні методи амортизації також можна до не прискорених методів. У разі ж застосування підприємством занижених термінів корисного використання засобів праці всі розглянуті методи амортизації є прискореними [42].

Як відзначає Трачова Д.М. «Переваги прискореної амортизації можна аналізувати в двох аспектах:

- Більш швидке відтворення основних фондів;
- Зниження податкового тиску на підприємство.

У США внаслідок скорочення тривалості амортизаційних періодів і збільшення масштабів прискореної амортизації за останні 30 років, промислові підприємства одержали можливість за рахунок амортизаційних відрахувань фінансувати близько 70% інвестицій, що прискорило відновлення виробництва.

У Франції підприємства щорічно виділяють на амортизацію в середньому до 8% валового національного доходу, а валові інвестиції в основний капітал більше ніж на 60% фінансуються за рахунок амортизаційних відрахувань.» [65].

Хендріксен Е.С. і Ван Бреда М.Ф. визначають, що «амортизація в бухгалтерському обліку є раціональним і систематичним розподілом первісної вартості активу на весь період очікуваного строку його служби. Оскільки даний процес пов'язаний всього лише з процедурою розподілу вартості, то амортизаційні витрати окремого звітного періоду не несуть особливого економічного змісту» [67, С. 329].

Легенчук С.Ф. відзначає, що Дж. А. Портер та К. Нортон, на прикладі вибору методу нарахування амортизації визначають фактори, які враховуються при здійсненні вибору облікової політики (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Фактори, що впливають на вибір методу нарахування амортизації за ДЖ.А. Портером та К.Л. Нортоном

Фактори	Ймовірний вибір
простота	Прямолінійний метод є найпростішим для розрахунку та запису
Звітність для акціонерів	Зазвичай, фірми намагаються максимізувати чистий дохід в звітності для акціонерів і будуть використовувати прямолінійний метод
порівнянність	Зазвичай, фірми використовують ті ж самі методи амортизації, як і фірми тієї ж галузі або виду діяльності
Бонусні плани менеджерів	Якщо менеджери одержують бонуси, прив'язані до показника чистого доходу, вони використовують прямолінійний метод

Джерело: [25, С. 91]

Ужва А.М. зазначає «... в міжнародному обліку використовуються такі методи нарахування амортизації: прямолінійне списання, зменшення залишку, метод суми одиниць продукції. В обліку Польщі амортизація нараховується за певною схемою з використанням терміну та коефіцієнтів для конкретних груп основних засобів» [66].

Використовуючи рис. 1.4, розглянемо відмінності, що існують між методами нарахування амортизації основних засобів, що визначені національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

Рис. 1.4. Методи нарахування амортизації визначення НП(С)БО 7 «Основні засоби» та МСБО 16 «Основні засоби»

Джерело: [10, С. 86].

МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» означено, що метод амортизації, застосований до активу, слід переглядати принаймні на кінець кожного фінансового року, а якщо відбулася значна зміна в очікуваній формі споживання майбутніх економічних вигід, утілених в активі, метод слід змінити для відображення зміненої форми [34].

Озеран А.В. та Коршикова Р.С. відзначають існування кількох концептуальних розбіжностей між положеннями МСБО 16 «Основні засоби» та НП(С)БО 7 «Основні засоби» що стосуються порядку нарахування амортизації основних засобів, які необхідно н, на думку авторів, усунути директивно:

По-перше, положення стандартів суттєво відрізняються моментом початку і припинення нарахування амортизації;

По-друге, нормами П(С)БО 7 передбачено призупинення нарахування амортизації на період реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації об'єкта основних засобів;

По-третє, у положеннях МСБО 16 та НП(С)БО 7 існує принципово різний підхід до визначення строку корисної експлуатації;

По-четверте, відповідно до НП(С)БО 7, вартість землі (земельних ділянок) не амортизується [40].

МСБО 16 не містить вичерпного переліку методів амортизації основних засобів, які слід використовувати для розрахунку. В ньому зазначено, що головне те, щоб використовуваний метод відображав схему за якої підприємство споживає економічну вигоду, отриману від активу [24].

Контроль як функція менеджменту є спеціалізованим різновидом управлінської діяльності, зміст якої полягає в одержанні інформації від функцій ціле покладання і нормування та обліку, зіставленні одержаної інформації та переданні наслідків порівняння для використання функції регулювання. Дослідження управлінської функції контролю дають змогу абстрагувати його від інших функцій менеджменту і розглядати автономно, як систему, яка є множиною елементів, що перебувають у відношеннях і зв'язках один з одним, утворюючи певну цілісність [71, С. 13-14].

Контроль має розглядатися як багатоаспектне явище, як функція менеджменту і як функція обліку, включаючи функцію узгодження діяльності суб'єктів підприємництва. Контроль являє собою триєдину функцію. Враховуючи, що економіка є стержнем кожної цивілізації, контроль завжди пов'язаний із нею, з процесами економічного відтворення і має розглядатися як інтегрована функція управління ними. Реалізація функції контролю відбувається як багатоаспектний процес, що має місце на всіх стадіях руху капіталу та охоплює всі сторони суспільного економічного відтворення. І менеджер і бухгалтер реалізують функцію контролю, тільки менеджер – як функцію менеджменту, а бухгалтер - як пізнавальну, комунікативну функцію обліку щодо узгодження фактів господарського життя з правовими його нормами. Дані функції є постійно

затребуваними. Вони зумовлюють одна одну і є сумісно розділеною управлінською працею [19, С. 4-5]. Вважаємо що дані функції реалізуються стосовно внутрішнього контролю нарахування амортизації необоротних активів.

Внутрішній контроль є дієвим інструментом менеджменту, який дозволяє відстежувати всі процеси господарської діяльності суб'єкта господарювання та дозволяє за допомогою обраної амортизаційної політики регулювати та прогнозувати результати його господарської діяльності.

Висновки до розділу 1

1. У суб'єктів господарювання амортизаційні відрахування забезпечують двоїсту функцію, по-перше вони є складовою розрахункових витрат у собівартості продукції, по-друге - сума отриманих доходів від реалізації готової продукції виступає джерелом фінансування інвестицій підприємства.

2. Під амортизаційною політикою підприємства слід розуміти систему принципів, методів та процедур, які визначають, як підприємство нараховує амортизацію основних засобів і нематеріальних активів. Вона включає вибір способу амортизації, строків експлуатації активів, підходи до переоцінки та врахування залишкової вартості.

3. Для регулювання обліку амортизації необоротних активів виокремлюють чотири рівні нормативно-правової бази: Кодекси, Закони, Стандарти бухгалтерського обліку, Інструкції, методичні вказівки, рекомендації, внутрішні документи суб'єктів господарювання. Податковий кодекс України визначає максимально допустимі норми амортизаційних відрахувань та мінімально допустимий термін амортизації основних засобів.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» визначає економічний зміст амортизації та методи нарахування амортизації (прямолінійний, зменшеного залишку вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий).

5. Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій для обліку нарахування амортизації передбачено рахунок 13 «Знос необоротних активів».

6. Методи нарахування амортизації в міжнародній практиці регулюються Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». Даний стандарт розкриває порядок використання таких методів нарахування амортизації: прямолінійного, зменшення залишку, суми одиниць продукції.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА СТАНУ СИСТЕМИ ОБЛІКУ У НА ФОРМУВАННІ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРЕМІУМ-ТАЄРС» (далі ТОВ «ПРЕМІУМ-ТАЄРС»), створено шляхом майнових та грошових внесків для здійснення тривалої підприємницької діяльності.

Товариство є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в банках, діє на принципах повної господарської самостійності і самоокупності, несе відповідальність за результати своєї господарської діяльності та виконання зобов'язань, може набувати майнові та особисті немайнові права, нести обов'язки, вчиняти правочини відповідно до законодавства України та Статуту підприємства.

Метою діяльності підприємства є одержання прибутку від здійснення виробничої, комерційної, посередницької та іншої господарської діяльності у відповідності і на умовах, визначених чинним законодавством України і статутом підприємства (додаток А).

Аналіз загальної оцінки стану майна ТОВ «ПРЕМІУМ-ТАЄРС» спрямовано на всебічне вивчення структури, динаміки та ефективності використання активів підприємства, що дозволяє оцінити його фінансову стабільність, інвестиційну привабливість та економічну ефективність (додатки В, Г, Д)

Основні напрямки даного аналізу полягають у:

- оцінці складу та структури майна підприємства;
- вивченні динаміки активів за роками;
- оцінці якісного складу майна;
- аналізі ліквідності активів; ефективності використання майна;
- збалансованості активів та джерел їх формування.

Використовуючи таблицю 2.1 наведемо дані про загальну оцінку майна досліджуваного нами підприємства.

Таблиця 2.1

**Загальна оцінка стану майна ТОВ «ПРЕМІУМ-ТАЄРС»
за період 2022-2024 рр., тис. грн..**

Показники	Роки			Зміна 2024 р до 2022 р (+;-)
	2022	2023	2024	
1	2	3	4	5
1. Всього майна, (валюта балансу)	9922,1	15978,9	24105,9	+14183,8
2. Необоротні активи	199,7	217,5	1084,8	+885,1
в % до майна	2,0	1,0	4,5	+2,0
3. Оборотні активи (оборотний капітал)	9722,4	15761,4	23021,1	+13298,7
в % до майна	27,0	99,0	95,5	+68,0
в тому числі				
3.1. запаси	1155,6	6605,3	10348,8	+9193,2
в % до оборотного капіталу	11,0	41,9	44,95	+33,0
3.2. дебіторська заборгованість	5661,7	8128,4	11611,7	+5950,0
в % до оборотного капіталу	58,0	51,64	50,4	-7,6
3.3. грошові кошти та їх еквіваленти	2778,9	954,7	920,2	-1858,7
в % до оборотного капіталу	28,0	6,0	4,0	-24,0
3.4. інші оборотні активи	121,9	63,3	140,4	-18,5
в % до оборотного капіталу	2,9	0,4	0,6	-2,3
4. витрати майбутніх періодів	4,3	9,7	13,4	+9,1
в % до оборотного капіталу	0,1	0,06	0,05	-0,05
5. Необоротні активи та групи вибуття	-	-	-	-
в % до майна	-	-	-	-

Джерело: сформовано автором за даними фінансової звітності підприємства

Валюта балансу досліджуваного підприємства за аналізований період свідчить, що вартість майна на кінець 2024 року в порівнянні з 2022 роком зросла на 14183,8 тис. грн. та склала 24105,9 тис. грн..

Частка необоротних активів в структурі майна зросла на 2,0% і склала 4,5%. В структурі майна підприємства домінують оборотні активи, які в 2024 році в порівнянні з 2022 роком зросли на 13298,7 і склали 95,5%. В структурі оборотного капіталу значну питому вагу станом на 2024 рік складає дебіторська заборгованість (50,4 %), однак варто зазначити, що її частка в порівнянні з 2022 роком зменшилась на 7,6%. Також спостерігається зростання частки запасів в структурі оборотного капіталу за досліджуваний період на 33,5%, питома вага яких в 2024 році складає – 44,95%.

Спостерігаються зміни грошових коштів та їх еквівалентів в національній

валюти, які в 2022 році склали 2778,9 тис. грн., в 2023 р - 954,7 тис. грн., у 2024 р - 920,2 тис. грн.. Грошові кошти та їх еквівалентів в національній валюті в структурі оборотного капіталу зменшились в 2024 році порівняно з 2022 роком на 24,0% і складають 4%.

Такий аналіз дозволяє глибше розуміти, як підприємство управляє своїми ресурсами, чи достатньо воно інвестує у розвиток, і чи є ризики втрати ліквідності.

Капітал підприємства знаходиться у постійному русі, переходячи від однієї стадії кругообігу до іншої. Чим швидше капітал здійснює кругообіг, тим більше тим швидше примножуються його вартість. Тому необхідно прискорювати рух капіталу та забезпечити його максимальну віддачу, яка виражається збільшенням суми прибутку на одиницю вартості капіталу загального та його складових частин.

Використовуючи дані таблиці 2.2 проаналізуємо структуру джерел формування майна досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.2

**Аналіз джерел, вкладених коштів в майно ТОВ «ПРЕМІУМ-ТАЄРС»
за 2022-2024 рр., тис. грн..**

Показники	Роки			Зміни 2024 до 2022 рр (+;-)
	2022	2023	2024	
1	2	3	4	5
1. Джерела формування майна	9922,1	15978,9	24105,9	+14183,8
2. Власний капітал	4099,3	10011,5	19530,5	+15431,2
у % до майна	41,3	62,7	81,1	+39,8
3. зареєстрований капітал	710,0	8010,0	16238,0	+15528,0
у % до власного капіталу	17,3	80,0	98,5	+81,2
4. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	-	-	-	-
у % до майна	-	-	-	-
5. Поточні зобов'язання	5822,8	5967,4	4575,4	-1247,4
у % до майна	58,6	37,3	18,9	-39,7
в тому числі				
5.1. короткострокові кредити банків	-	4142,5	1785,7	+1785,7
у % до поточних зобов'язань	-	69,4	39,0	+39,0

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5
5.2. поточні зобов'язання за розрахунками	291,7	510,6	1558,4	-1266,7
у % до поточних зобов'язань	5,0	8,6	34,1	+29,1
5.3. інші поточні зобов'язання	5531,1	1314,3	1231,3	-4299,8
у % до поточних зобов'язань	94,9	22,0	26,9	-68,0
Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-
у % до поточних зобов'язань	-	-	-	-
6. зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групи вибуття	-	-	-	-

Джерело: сформовано автором за даними фінансової звітності підприємства

Аналіз таблиці 2.2. дозволяє дійти висновку, що сума власного капіталу на в 2024 році в порівнянні з 2022 роком зросла на 15431,2 тис. грн. , а його частка в структурі складає: в 2022 р – 41,3%, в 2023 р. – 62,7% і в 2024 р – 81,1%. Найбільшу питому вагу у структурі власного капіталу займає зареєстрований капітал, який за досліджуваний період зріс із 17,3% (2022 р) до 98,5% (2024 р), що більше на 81,2 %. Поточні зобов'язання досліджуваного підприємства мають динаміку до зменшення і та складають: 2022 р - 58,6%, 2023 р. – 37,3%, 2024 р. – 18,9%. У 2024 році 39,0% у складі поточних зобов'язань займає заборгованість за короткостроковими кредитами, яка в порівнянні з 2023 роком зменшилась вдвічі. Спостерігається також зменшення поточних зобов'язань за розрахунками (-1266,7 тис. грн) та інших поточних зобов'язань (-4299,8 тис. грн.). В цілому можна дійти висновку, що в структурі капіталу поважає частка власного капіталу над залученим, що є позитивним в діяльності підприємства.

Проведений аналіз допомагає керівництву підприємства ухвалювати зважені управлінські рішення, оптимізувати активи, уникати фінансових ризиків і планувати його стратегічний розвиток.

Ліквідність балансу – це рівень покриття зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких на готівку відповідає строкам погашення зобов'язань. Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні засова за активом, згрупованим за ступенем їх ліквідності і розташованих в порядку зменшення

ліквідності, із зобов'язаннями за пасивом, згрупованим в порядку зростання строків. Для визначення ліквідності балансу необхідно співставити підсумки груп за активом і пасивом. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо мають місце співвідношення: $A1 \geq П1$; $A2 \geq П2$; $A3 \geq П3$; $A4 \leq П4$.

Проведемо оцінку ліквідності балансу використовуючи таблицю 2.3.

Таблиця 2.3

Оцінка ліквідності балансу ТОВ «ПРЕМІУМ-ТАЄРС»

за 2024 р., тис. грн..

Актив	На початок періоду	На кінець періоду	Пасив	На початок періоду	На кінець періоду	Платіжний надлишок або нестача	
						На початок періоду	На кінець періоду
Найбільш ліквідні активи (A1)	945,0	906,8	Негайні пасиви (П1)	1824,9	2789,7	-879,9	-1882,9
Швидко ліквідні активи (A2)	8138,2	11611,7	Короткострокові пасиви (П2)	4142,5	1785,7	+3995,7	+9826,0
Активи, що повільно реалізуються (A3)	6678,2	10502,6	Довгострокові пасиви (П3)	0	0	+6678,2	+10502,6
Активи, що складно реалізуються (A4)	217,5	1084,8	Постійні пасиви (П4)	10011,5	19530,5	-9794,0	-18445,7
Баланс	15978,9	24105,9	Баланс	15978,9	24105,9	x	x

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства

Виконання перших нерівностей визначає виконання і четвертої нерівності, тому практично істотним є співставлення підсумків перших трьох груп за активом і пасивом. Четверта нерівність має «балансуючий» характер, і в той же час має глибокий економічний зміст: її виконання свідчить про дотримання мінімальної умови фінансової стійкості – наявності у підприємства власних оборотних засобів.

Якщо хоч одна із нерівностей не виконується, баланс не вважається

ліквідним. Аналіз таблиці 2.3 дозволяє зробити висновок:

- найбільш ліквідні активи не перевищують негайні пасиви;
- швидко ліквідні активи більші ніж короткострокові пасиви;
- повільно реалізовані активи більші за довгострокові пасиви;
- складно реалізовані активи менші за постійні пасиви.

Отже узагальнюючи вище викладене можна дійти висновку, що баланс підприємства не можемо вважати абсолютно ліквідними, оскільки не витримується перша умова ліквідності.

Найбільш вагомим джерелом утворення власних фінансових ресурсів є чистий прибуток, який розподіляється та використовується на внутрішнє споживання та розвиток підприємства, відповідно до рішення власників.

Прибуток характеризує абсолютну ефективність господарської діяльності і є базою розрахунку відносних показників рентабельності використання ресурсів підприємства. Для здійснення аналітичної оцінки фінансових результатів діяльності використаємо дані Звіту про фінансові результати (ф.2) (додатки В1, Г1, Д1). Відповідні показники, що характеризують порядок формування фінансових результатів ТОВ «ПРЕМІУМ-ТАЄРС» наведемо в таблиці 2.4

Таблиця 2.4

Фінансові результати діяльності ТОВ «ПРЕМІУМ-ТАЄРС» за період 2022 – 2024 років, тис. грн..

Показники	Роки			Зміна 2024 до 2022(+;-)
	2022	2023	2024	
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	29 352,0	77066,5	79765,9	+50413,9
Інші операційні доходи	700,0	-	357,0	-343,0
Інші доходи	-	61,5	-	-
Разом доходи	30052,0	77127,9	80122,9	+50070,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	27917,1	73499,9	74500,9	+46583,8
Інші операційні витрати	1208,2	2617,7	3310,5	+2102,3
Інші витрати	10,0	22,0	735,3	+725,3
Разом витрати	29135,2	76139,6	78546,7	49411,5
Фінансовий результат до оподаткування	916,8	988,4	1576,7	+659,9

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5
Податок на прибуток	166,2	177,9	284,6	+118,4
Чистий прибуток	750,6	810,5	1291,6	+541,0

Джерело: сформовано автором за даними фінансової звітності підприємства

Аналіз наведених показників у таблиці 2.4 дає можливість дійти висновку про те, що в 2024 році фінансовий стан досліджуваного підприємства покращився. Про це свідчить чистий прибуток, який в 2024 році збільшився на 541,0 тис. грн. в порівнянні з 2022 роком та склав 1261,6 тис. грн.. не залежно від того, що спостерігається збільшення витрат за видами діяльності товариства. Такому результату посприяло зростання в 2024 році в порівнянні з 2022 роком чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 50413,9 тис. грн..

Ефективно створена система амортизаційної політики підприємства забезпечує його успішний фінансово-економічний розвиток. Аналітичні дані також дозволяють стверджувати про те, що інвестиційна діяльність підприємства значною мірою залежить від обсягів фінансування, що створюється насамперед за рахунок самофінансування (накопичення амортизації та частини чистого прибутку) [50].

Джерелом відновлення необоротних активів є амортизаційні відрахування здійсненні підприємством на етапі використання основних засобів та інших активів. Користуючись даними таблиці 2.5 проведемо аналітичну оцінку накопиченої амортизації ТОВ «ПРЕМІУМ-ТАЄРС» за період 2022-2024 років.

Таблиця 2.5

Аналіз накопиченої амортизації необоротних активів підприємства за період 2022 – 2024 років, тис. грн..

Показники	Роки			Зміна 2024 до 2022(+;-)
	2022	2023	2024	
1	2	3	4	5
Нематеріальні активи	2,8	22,0	47,1	44,3
- первісна вартість	6,7	27,9	63,3	56,6
- накопичена амортизація	(3,9)	(5,9)	(16,2)	(12,3)
Основні засоби:	196,9	160,9	989,8	792,9

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5
- первісна вартість	511,4	556,4	1557,2	1045,8
- знос	(314,4)	(395,5)	(567,4)	(253,0)
Коефіцієнт зношення основних засобів	0,61	0,71	0,36	-0,25

Джерело: сформовано автором за даними фінансової звітності підприємства

Дані таблиці 2.5 дозволяють дійти висновку, що досліджуване підприємство має тенденцію до збільшення сум накопиченої амортизації щодо необоротних активів. Зокрема можна простежити збільшення накопиченої амортизації по нематеріальних активах в 2024 році в порівнянні з 2022 роком на 12,3 тис. грн. Аналогічна картина спостерігається і стосовно зносу основних засобів, який формується за рахунок амортизаційних відрахувань. Так його розмір в 2024 році збільшився на 253,0 тис. грн. порівняно з 2022 роком і склав 567,4 тис. грн..

Значення коефіцієнту зношення показує, що в 2024 році (0,36) в порівнянні з 2023 роком (0,61) ситуація є кращою, оскільки мало місце оновлення основних засобів. Збільшення в 2023 р та зменшення в 2024 р даного показника характеризується збільшенням суми зносу, незалежно від того, що балансова вартість основних засобів також зазнала змін в сторону збільшення.

Узагальнюючи вище викладене можна дійти висновку, що амортизаційна політика сформована підприємством як на мікро- так і на макрорівні є складовою інвестиційної політики, яка має узгоджуватись і має будуватись на засадах взаємної узгодженості інтересів суб'єктів господарювання та держави.

2.2. Організаційні аспекти формування амортизаційної політики підприємства в його обліковій системі

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності. Тобто це конкретизація суб'єктом господарювання предмета обліку і визначення методів первинного, поточного і підсумкового

обліку господарських подій відповідно до завдань, пов'язаних з розвитком підприємства [52].

Знос і амортизація основних засобів, як поняття, покладено в основу їх ліквідності. Ліквідність – це похідна від зносу. Разом з тим ліквідність. Знос і амортизація основних засобів – категорії не тотожні. В даний час вартість засобів праці включається до складу витрат на виробництво у вигляді амортизаційних відрахувань. У цьому питанні серед економістів відсутня єдина думка. Перш за все ототожнюються поняття зносу і поняття амортизації [21].

Амортизаційні відрахування, виконуючи своє цільове призначення, є джерелом заміни основних засобів новими, одночасно стають джерелом фінансування діяльності підприємства в цілому, оскільки через отриману додану вартість від реалізації виготовленої продукції (в якій закладена вартість використаних основних засобів, як амортизаційні відрахування) акумулюються у вартості придбання нових основних засобів [10].

Основними етапами формування облікової амортизаційної політики на підприємстві О.Г. Радева вважає облік основних факторів, що визначають передумови формування облікової амортизаційної політики, вибір відповідних методів амортизації, забезпечення цільового використання коштів амортизаційних відрахувань [61, С. 71].

У процесі формування амортизаційної політики підприємства враховують такі основні фактори:

- обсяг власних виробничих основних засобів і нематеріальних активів, що використовуються;
- методи зображення в обліку реальної вартості використаних основних засобів і нематеріальних активів;
- реальний термін використання підприємством амортизаційних активів;
- дозволені законодавством методи амортизації;
- зміст і структура основних засобів, що використовуються;
- типи інфляції;
- інвестиційна активність підприємства [43, С. 168].

Методи нарахування амортизації визначені міжнародними та національними стандартами обліку наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Методологія нарахування амортизації основних засобів відповідно до норм НПСБО 7 «Основні засоби» та МСБО 16 «Основні засоби».

Метод амортизації	Порядок визначення сум амортизаційних відрахувань відповідно	
	НПСБО 7 «Основні засоби»	МСБО 16 «Основні засоби»
1	2	3
Прямолінійний метод	Сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів	Результатом застосування прямолінійного методу амортизації є постійні відрахування протягом строку корисної експлуатації, якщо ліквідаційна вартість активу не змінюється
Зменшення залишкової вартості	Сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації	Результатом застосування методу зменшення залишку є зменшення суми відрахувань протягом строку корисної експлуатації
Прискореного зменшення залишкової вартості	Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта і подвоюється.	-
Кумулятивний метод	Річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання.	-

Продовження таблиці 2.6

1	2	3
Виробничий метод	Місячна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів.	<i>Метод одиниць продукції</i> Результатом застосування методу одиниць продукції є відрахування, базовані на очікуваному використанні або продуктивності активу

Джерело: [33]

Амортизаційні відрахування призначені для відтворення в натурі основних засобів, для заміни новими тих, що вибувають для модернізації, реконструкції діючих засобів праці. Для здійснення амортизаційних відрахувань застосовують норми амортизації [10].

Вперше питання норм амортизації як частини первісної вартості прозвучало у 1884 р. у книзі Ю. Матесона «Амортизація фабрик» (м. Лондон), в якій автор запропонував робити періодичні відрахування за заздалегідь розробленими нормами амортизації [74].

Норми амортизації – це розмір амортизаційних відрахувань, виражений у відсотках до початкової вартості основних фондів. Норми амортизації складаються з двох частин: для повного відновлення (реновації) та на капітальний ремонт і модернізацію основних засобів [45, С. 133].

Вартість, яка амортизується – це первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Ліквідаційна вартість – це сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації) за вирахуванням втрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.

При визначенні строку корисного використання слід враховувати:

- очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичний та моральний знос, що передбачається;
- правові або подібні обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори.

Нарахування амортизації для потреб бухгалтерського обліку здійснюється щомісяця. Починають нараховувати амортизацію з місяця, наступного після місяця вводу в експлуатацію об'єкта і припиняють – з наступного місяця, після місяця в якому цей об'єкт вибув з складу активів.

В більшості випадків підприємства обирають прямолінійний метод нарахування амортизації, оскільки він є самим простим.

$$A_{ЛВ} = \frac{(\Phi_{перв} - ЛВ) * N_p}{100}, \quad (2.1)$$

де, $A_{ЛВ}$ – сума амортизаційних відрахувань по активу з позитивною ліквідаційною вартістю в розгорнутому річному інтервалі загального періоду експлуатації;

$\Phi_{перв}$ – сума первісної вартості амортизованого активу;

ЛВ – сума ліквідаційної вартості амортизованого активу;

N_p – річна норма (ставка) амортизації активу, %.

Кумулятивний метод (метод суми чисел) передбачає, що найбільшу економічну вигоду від експлуатації об'єкта отримують в перші роки його використання і з збільшенням періоду експлуатації економічні вигоди зменшуються. Тому за цим методом найбільша сума зносу нараховується в перші роки використання і поступово вона зменшується з ростом терміну експлуатації.

Показник суми чисел років по будь-якому амортизованому активу може бути визначений за формулою:

$$СЧР = \frac{T_B * (T_B + 1)}{2}, \quad (2.2)$$

де, СЧР – сума чисел років експлуатації амортизованого активу;

T_v – передбачуваний (або нормативно-встановлений) період використання («період корисної служби») активу в роках.

Виробничий метод передбачає, що знос об'єкта залежить від інтенсивності його використання. Чим більше продукції отримують за допомогою об'єкта, тим більшою має бути сума його зносу і якщо об'єкт використовується менше то і меншою буде сума амортизації.

Норма (ставка) амортизації визначається за цим методом у розрахунку на одиницю виробленої продукції за формулою:

$$Na_{нлв} = \frac{\Phi_{перв}}{Q_p}; Na_{плв} = \frac{\Phi_{перв} - ЛВ}{Q_p}, \quad (2.3)$$

де, $Na_{нлв}$ - норма (ставка) амортизації активу з нульовою ліквідаційною вартістю у розрахунку на одиницю продукції, в сумі;

$Na_{плв}$ – норма (ставка) амортизації активу з позитивною ліквідаційною вартістю у розрахунку на одиницю продукції, в сумі;

$\Phi_{перв}$ - сума первісної вартості амортизованого активу;

ЛВ – сума ліквідаційної вартості амортизованого активу;

Q_p – прогнозований загальний обсяг виробництва продукції за участю розглянутого амортизованого активу, в натуральних одиницях виміру.

За методом прискореного зменшення залишкової вартості сума амортизації також більша в перші роки експлуатації і зменшується з збільшенням терміну використання об'єкту.

Любар О.О. в питанні вибору методу нарахування амортизації пропонує «...виходити з двох позицій: принципу обачності та очікуваного способу отримання економічних вигод від використання об'єктів. Найбільше принципу обачності відповідає метод зменшення залишкової вартості, при якому нараховується найбільша сума амортизації в перші роки використання об'єкта. Наступним є метод прискореного зменшення залишкової вартості та кумулятивний метод. За рівномірного випуску продукції показники виробничого

методу наближаються до прямолінійного» [26, С. 119-120].

Облік амортизаційних відрахувань пов'язаний з обліком зносу основних засобів. У грошовому виразі, при діючій методиці нарахування амортизації, знос визначається розміром нарахованої амортизації.

Відношення суми зносу до балансової вартості основних засобів показує, в якій мірі діючі основні засоби перенесли свою вартість на продукцію. Даний показник відображає ступінь втрати основними засобами вартості в процесі їх функціонування [10].

Трачова Д.М. виокремлює наступний перелік елементів амортизаційної політики підприємства:

- 1) порядок оцінювання й переоцінювання основних засобів;
- 2) визначення строків корисного використання;
- 3) вибір способів нарахування амортизації;
- 4) забезпечення цільового використання амортизаційних відрахувань;
- 5) вибір найбільш ефективних форм відтворення основних засобів;
- 6) вдосконалення структури засобів праці [65, С.17].

Фелдстайн М. і Фоот Д. стверджують, що «... на практиці сума амортизації постійно змінюється залежно від стану справ у всіх компаній, крім декількох підприємств, і що дуже рідко робиться спроба виділити амортизацію відділів або операцій» [73].

Роль амортизації в діяльності підприємства можна звести до такого:

- як стаття умовно-змінних та умовно-постійних витрат, амортизація входить до складу вартості готової та реалізованої продукції;
- відповідно до концепції зносу та інвестиційної концепції амортизація є джерелом коштів для фінансування процесів оновлення основних засобів;
- якщо основні засоби були придбані за кредитні ресурси, амортизація (відповідно до її відшкодувальної функції) є частиною коштів для сплати відсотків та повернення кредитів;
- відповідно до податкової концепції амортизація є методом й інструментом для отримання пільг у сплаті податку на прибуток підприємства;

- як частина грошового потоку, відповідно до регуляційної та накопичувальної функції, амортизація є частиною прибутку, що генерується основними засобами протягом терміну їх корисного використання [29, С. 22].

Сума амортизації щомісячно відноситься на об'єкти калькуляції. Розмір амортизаційних відрахувань, таким чином, залежить від установлених норм і балансової вартості основних засобів.

Звідси випливає, що в зв'язку із інформаційними процесами і нестабільністю економіки України, ці суми постійно зростають, що негативно впливає на собівартість продукції, оскільки амортизація є елементом собівартості. А це означає, що при рівних умовах господарювання у підприємствах, де краще використовуються основні засоби, де досягнута раціональна їх структура, буди нижча і собівартість продукції. А оскільки в структурі затрат амортизаційні відрахування в даний час займають значну долю, скорочення цих витрат є значним резервом зниження собівартості продукції [10, С. 64-65].

Отже облікова політика – це не просто сукупність способів ведення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, але й вибір методики обліку, яка дає можливість використовувати різні варіанти відображення фактів господарського життя в обліку.

Відповідно до наказу про облікову політику підприємства товариства з обмеженою відповідальністю «ПРЕМІУМ-ТАЄРС» (додаток Б) можна зазначити, що досліджуване підприємство обрало прямолінійний метод нарахування амортизації, оскільки в п. 2 «Основні засоби» вказано:

2.1. Основні засоби класифікуються за групами згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби»;

2.2. Амортизацію основних засобів нараховувати за прямолінійним методом, виходячи з нормативного строку служби активів;

2.3. Ліквідаційну вартість встановлювати для основних засобів, строк експлуатації яких більше ніж 1 рік, на рівні 10% первісної вартості;

2.3. Малі цінності та малоцінні необоротні матеріальні активи, вартість яких не перевищує 20000 грн., відносити до складу малоцінних та швидкозношуваних

предметів (МШП) і списувати на витрати під час введення в експлуатацію.

2.3. Методика обліку відображення операцій з амортизації активів підприємства

Амортизаційна політика є важливим елементом фінансово-економічної стратегії суб'єктів господарювання, в тому числі досліджуваного підприємства і має суттєвий вплив на його результативність. Вибір методів нарахування амортизації безпосередньо впливає на розмір фінансового результату, Прискорена амортизація дозволяє зменшити прибуток у перші роки експлуатації активів, оптимізуючи податкове навантаження. Накопичені амортизаційні відрахування є важливим джерелом власних коштів для фінансування оновлення основних засобів та інвестиційних проєктів. Завдяки правильно розробленій амортизаційній політиці підприємство може своєчасно модернізувати виробничі потужності та зберігати технологічні процеси.

Кожен вид обліку характеризується комплексом показників, але всі вони підпорядковані регулюванню бухгалтерського обліку на національному рівні та представляють собою форми та методи такого регулювання [7].

В своїх дослідженнях Трачова Д.М. відзначає «...необхідно виділити місце бухгалтерського обліку в системі формування і управління амортизаційною політикою підприємства, оскільки безсистемне розглядання амортизації окремо від облікової її сутності призводить до посилення дуалістичності цієї категорії і зменшує ефективність амортизаційної політики в цілому (рис 2.1)».

Відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (затв наказом Міністерства фінансів України 30.11.99 №291) [46] амортизація необоротних активів нараховується та відображається через пасивний рахунок 13 «Знос необоротних активів». Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [16].

Рис. 2.1. Місце бухгалтерського обліку амортизації в системі управління підприємством [65]

Рахунок 13 «Знос необоротних активів» призначено для узагальнення інформації про нараховану амортизацію та знос (накопичена амортизацію) необоротних матеріальних і нематеріальних активів, що підлягають амортизації.

Рахунок 13 «Знос необоротних активів» має такі субрахунки:

131 «Знос основних засобів»

132 «Знос інших необоротних матеріальних активів»

133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів»

134 «Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів»

135 «Знос інвестиційної нерухомості».

За кредитом рахунку 13 «Знос необоротних активів» відображається нарахування амортизації та зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів, за дебетом – зменшення суми зносу (накопиченої амортизації).

На субрахунок 131 «Знос основних засобів» узагальнюється інформація про суму зносу тих необоротних активів, облік яких ведеться на рахунку 10 «Основні

засоби». При цьому інформація про суму зносу інвестиційної нерухомості, облік якої ведеться на субрахунку 135 «Знос інвестиційної нерухомості».

На субрахунку 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів» узагальнюється інформація про суму тих необоротних активів, облік яких ведеться на рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи».

На субрахунку 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів» узагальнюється інформація про суму накопиченої амортизації нематеріальних активів.

Аналітичний облік зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів ведеться відповідно за видами основних засобів, інших матеріальних необоротних активів та нематеріальних активів. На субрахунку 134 «Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів» узагальнюється інформація про суму амортизації, нарахованої на довгострокові біологічні активи, облік яких ведеться на субрахунку 162 «Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за первісною вартістю» та 164 «Довгострокові біологічні активи тваринництва», які оцінені за первісною вартістю.

Нарахування амортизації відображають оборотом рахунку 13 у кореспонденції з рахунками обліку витрат. Тому бухгалтерські записи переважно залежать від того, який варіант обліку витрат застосовується на підприємстві: із застосуванням рахунків тільки 9 класу або одночасним застосуванням рахунків класів 8 і 9. Виняток становлять лише записи, що відображають нарахування амортизації вартості необоротних активів, які використовуються в інвестиційній діяльності або у зв'язку з надзвичайними подіями. Підприємства, які для обліку витрат застосовують одночасно рахунки класів 8 і 9, для обліку операцій, що відносяться до інвестиційної діяльності, рахунки класу 8 не використовують. Якщо підприємство для обліку витрат застосовує рахунки тільки класу 9, при нарахуванні амортизації субрахунки рахунку 13 кореспондують безпосередньо з рахунками обліку витрат діяльності. При цьому у кожному конкретному випадку кореспондуючий рахунок залежить від напрямку використання об'єкту (способу одержання підприємством економічної вигод). Тому в аналітичному обліку

об'єкти необоротних активів усередині кожного рахунку доцільно згрупувати за цією ознакою [10, С. 67].

Відображення операцій з нарахування зносу основних засобів в системі бухгалтерських рахунків наведемо за допомогою таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

**Відображення на рахунках бухгалтерського нарахування амортизації
необоротних активів підприємства**

№ пор.	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
1	Нарахована амортизація на об'єкти необоротних активів: - виробничого призначення - загальновиробничого призначення - адміністративного призначення - збуту - житлово-комунального та соціально-культурного призначення - що використовуються на об'єктах капітального будівництва	23 91 92 93 949 15	13 13 13 13 13 13
2	Нараховано амортизацію за основними засобами, які передано в операційну оренду	949	13
3	Здійснено дооцінку зносу з дооцінкою вартості основних засобів	423	13
4	Списано суму амортизації: - при вибутті основних засобів - при уцінці основних засобів	131 131	10 10

Джерело: сформовано автором

За своїм економічним змістом амортизація – це втілена в грошовому виразі частина вартості засобів виробництва, необхідна для їх відновлення.

Категорії амортизації і зносу не можна об'єднувати, тому, що знос виражає використання основних засобів, а амортизація – частину виручки від реалізації продукції, виробленої за допомогою цих засобів [10, С. 69].

Методологічну основу обліку зносу та амортизації основних засобів визначає НП(С)БО 7 «Основні засоби», відповідно до якого амортизація основних засобів починає нараховуватися після введення основних засобів в експлуатацію, за обраним методом. Амортизацію розраховують постійно, якщо не відбудеться

подій, що зумовляють зміни в обліковій політиці підприємства [35].

Згідно із МСБО 16 «Основні засоби» амортизація основних засобів відображає процес поступового списання (погашення) вартості об'єкта протягом часу його корисного функціонування. Здійснюється за допомогою віднесення на витрати частини вартості об'єкта у міру споживання економічних вигод, втілених у ньому. Можливе застосування різних способів амортизації основних засобів (прямолінійного зменшуваного залишку або пропорційно обсягу продукції [33]).

Крім того, для обліку використання амортизації для потреб капітальних вкладень в Плані рахунків передбачено за балансовий рахунок 09 «Амортизаційні відрахування». По дебету цього рахунка відображаються суми нарахованої амортизації (тобто разом з кореспонденцією рахунків Дебет 23,91,92,93...Кредит 131 повинен здійснюватися запис по дебету рахунку 09). Використана амортизація (власні кошти) для потреб капітальних інвестицій відобразатимуться по кредиту цього рахунка (тобто суми капітальних вкладень відображені на протязі року по дебету рахунку 15 «Капітальні інвестиції», з тією різницею, що на рахунку 09 не відобразатимуться суми отриманих безоплатно основних засобів, капітальних інвестицій здійснених за рахунок цільових коштів).

Любар О.О. стверджує, що «...у чинній системі обліку відсутній зв'язок між накопиченням амортизаційних відрахувань та їх використанням. Проте облікова практика потребує встановлення такого зв'язку. Щоб задіяти на практиці рахунок 09 та хоча б приблизно мати уявлення про цільове використання амортизації доречними буде дотримання наступних рекомендацій. Менеджменту та власникам підприємства кожного року на установчих зборах при формуванні наказу про облікову політику та розгляду питання розподілу чистого прибутку слід обов'язково зазначати, яку частину прибутку буде спрямовано на інвестиційну діяльність, виходячи з даних про накопичену амортизацію. Це дозволить запланувати та структурно розподілити за важливими напрямками фінансування капітальних інвестицій за рахунок амортизаційних відрахувань відповідно до запропонованих субрахунків рахунку 09 «Амортизаційні відрахування»» [26, С. 119-120].

Інформація по рахунку 09 використовується для складання розділу XIII Приміток до фінансової звітності «Використання амортизаційних відрахувань».

Необхідність управління амортизаційною політикою зумовлюється потребою:

- раціонального використовувати фінансові ресурси;
- оптимізувати податкові зобов'язання;
- планувати оновлення матеріально-технічної бази;
- підвищувати стійкість та фінансову незалежність підприємства.

Таким чином, узагальнюючи вище викладене, амортизаційна політика є стратегічним інструментом забезпечення підприємства та підвищення його ефективності.

2.4. Формування інформації щодо операцій з амортизації активів підприємства у фінансовій звітності та напрямки їх удосконалення

Фінансова звітність, складена відповідно до МСБО 1, є звітністю загального призначення, тобто вона задовольняє інформаційні потреби користувачів. Водночас такі фінансові звіти не здатні забезпечити окремих користувачів усією інформацією, що потрібна їм для прийняття управлінських рішень.

Виокремлюють наступні групи користувачів фінансовою звітністю:

1) власники – ті хто забезпечують використання власного капіталу у діяльності суб'єкта господарювання:

- інвестори, які вкладають свій капітал у підприємство;
- акціонери, зацікавлені в інформації, яка дозволяє їм оцінити здатність компанії виплачувати дивіденди;

2) працівники, які зацікавлені в інформації щодо стабільності та прибутковості діяльності своїх роботодавців, а також в інформації, яка дозволяє оцінити здатність їх компанії забезпечити належну оплату праці;

3) кредитори цікавляться інформацією, яка дозволяє їм визначити, чи будуть повернені вчасно кредит і відсотки по ньому;

4) постачальники та інші кредитори, яких цікавить інформація, що дасть їм

можливість визначити, чи буде погашена у визначений термін заборгованість перед ними;

5) покупці, яких цікавить інформація про стабільність компанії, особливо коли вони укладають з нею довгострокові контракти чи залежать від неї;

б) державні органи влади зацікавлені в розподілі ресурсів, а значить і в діяльності підприємства;

7) громадськість, представників якої цікавить інформація щодо тенденцій і останніх змін в благоустрої компанії та діапазоні її діяльності [39, С. 41-42].

При відображенні інформації про амортизаційні відрахування у фінансовій звітності необхідно дотримуватись основних принципів бухгалтерського обліку, що визначені Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [52], кожен з яких має важливе значення для забезпечення достовірності та об'єктивності фінансових даних. Наведемо їх характеристику:

1. *Принцип обачності (консерватизму)* передбачає, щоб інформація про амортизацію необоротних активів підприємства відображалась так, що забезпечує уникнення завищення вартості активів або прибутку підприємства. Амортизаційні відрахування мають забезпечувати реалістичне відображення зносу активів навіть за відсутності ознак їх фізичної втрати. Підприємство має занижувати оцінку активів або завищувати зобов'язання лише тоді, коли є об'єктивні причини для такої обачності, не допускаючи при цьому створення прихованих резервів.

2. Дотримання *принципу нарахування та відповідності доходів і витрат* відбувається за умови, коли амортизаційні відрахування мають бути визнані як витрати того звітного періоду, в якому використовується об'єкт основних засобів для отримання доходу. Забезпечення принципу відбувається за умови, що витрати на амортизацію розподіляються рівномірно або за спеціальною методикою (залежно від обраного методу) на періоди використання активу, навіть якщо фактичні грошові витрати не відбуваються у ці періоди.

3. *Принцип безперервності діяльності* буде дотриманий за умови, коли при розрахунку амортизації передбачається, що підприємство буде надалі здійснювати свою діяльність у передбаченому обсязі, а активи будуть використовуватись протягом строку їх корисного використання. У випадку, якщо

існують ознаки припинення діяльності, методи нарахування амортизації мають бути переглянуті та адаптовані відповідно до нової реальності.

4. *Принцип послідовності (консистентності)* передбачає, що обраний метод нарахування амортизації має застосовуватись постійно з періоду в період, що забезпечує порівнюваність фінансової звітності. Зміна методу нарахування амортизації дозволяється (відповідно до умов визначених діючим законодавством) та передбачає умови обґрунтування її доцільності та документального оформлення, і такі зміни мають бути належним чином розкриті у примітках до фінансової звітності.

5. Дотримання *принципу повного висвітлення інформації* означає, що фінансова звітність повинна містити всю важливу інформацію: обраний метод, строки корисного використання активів, строки амортизації, зміни в політиці нарахування амортизації. Такий підхід забезпечує прозорість фінансової звітності для користувачів (інвесторів, кредиторів, регуляторів), дає їм можливість адекватно оцінити реальний фінансовий стан підприємства.

6. *Принцип превалювання сутності над формою* буде дотриманий за умови, якщо амортизаційні відрахування відображатимуть суть процесу зносу активів, навіть якщо юридичні документи формально визначають інші строки чи правила. Наприклад, якщо обладнання юридично можна використовувати довше, ніж фактично передбачає економічна доцільність, амортизація повинна базуватися саме на реальному строку корисного використання.

При правильному застосування вище вказаних принципів забезпечуватиметься об'єктивність, прозорість і справедливість у відображенні амортизаційних відрахувань у фінансовій звітності підприємства.

Результати амортизаційної політики знаходять своє відображення у фінансовій звітності, що передбачено національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності (НП(С)БО. МСБО та МСФЗ). Основна мета дотримання вимог даних стандартів – об'єктивно відобразити зменшення вартості активів унаслідок їх використання.

Дані про суми нарахованої амортизації знаходять своє відображення наступним чином:

У Балансі (Звіті про фінансовий стан):

- Нематеріальні активи відображаються за первісною вартістю та вказується накопичена амортизація. У ТОВ «Преміум - Таєрс» станом на 31.12.2024 року накопичена амортизація нематеріальних активів склала – 16, 2 тис. грн..
- Основні засоби відображаються за залишковою вартістю (первісна вартість мінус знос). У ТОВ «Преміум - Таєрс» станом на 31.12.2024 року сума зносу основних засобів рівна – 567,4 тис. грн..

У Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід): амортизаційні витрати включаються до витрат операційної діяльності: (залежно від призначення активу: адміністративні, виробничі, збутові витрати тощо). Оскільки досліджуване товариство складає фінансову звітність малого підприємства (тобто скорочену) розділ елементів витрат не виокремлюється.

У примітках до фінансової звітності: деталізуються методи амортизації, строки корисного використання, зміни методів обліку, обсяг нарахованої амортизації за період. Також розкривається інформація щодо переоцінки, списання, ліквідації активів. Суб'єкти малого підприємництва примітки до фінансової звітності не формують.

Проблеми відображення амортизації необоротних активів у фінансовій звітності суб'єктів малого бізнесу є досить специфічними. Наведемо їх характеристику користуючись таблицею 2.8.

Таблиця 2.8

Характеристика проблем відображення амортизації необоротних активів у фінансовій звітності суб'єктів малого бізнесу

Ознака	Характеристика	Проблема
1	2	3
Вибір методу амортизації	Малі підприємства часто мають обмежені ресурси для обґрунтованого вибору методу амортизації (прямолінійного, прискореного або виробничого). Неправильний вибір методу може призводити до викривлення реального фінансового стану.	Методика обліку може бути спрощеною і не відповідати реальному зносу активів, що впливає на достовірність фінансової звітності.

Продовження таблиці 2.8

1	2	3
Недостатність обґрунтування строків корисного використання активів	Через брак досвіду або кваліфікації часто встановлюються довільні або стандартні строки експлуатації, без урахування реальних умов використання активів	Це призводить до нерівномірного розподілу амортизаційних витрат і може створити алію більшої або меншої прибутковості бізнесу
Обмеженість облікової політики	Малі підприємства часто використовують мінімальний обсяг облікової документації, що не дозволяє повноцінно врахувати зміни вартості активів, модернізацію чи ремонт.	У фінансовій звітності не відображаються важливі зміни в стані активів, що ускладнює аналіз їх реальної вартості
Фінансові обмеження	Накопичення амортизаційних коштів часто використовується не за призначенням (наприклад, для покриття поточних витрат)	Підприємство ризикує залишитися без фінансування для оновлення основних засобів, що в майбутньому призведе до технологічного відставання
Недотримання принципу суттєвості	Малі підприємства інколи вважають за краще не амортизувати недорогі активи або об'єднувати їх у групи без належної аналітики	Це спрощує облік, але викривляє фінансові результати, адже немає чіткої інформації про фактичний знос майна
Відсутність оновлення облікової політики відповідно до змін у законодавстві	Малий бізнес рідко адаптує свою облікову політику при змінах вимог бухгалтерського обліку чи податкового законодавства	Фінансова звітність може не відповідати актуальним стандартам, що створює ризики під час перевірок або при поданні документів для отримання фінансування
Використання спрощеної системи оподаткування	На спрощеній системі деякі малі підприємства мінімізують облік амортизації через податкові пільги	Це може призвести до втрати управлінської інформації про реальний стан активів і впливає на довгострокову фінансову стійкість

Узагальнюючи вище викладене, можна стверджувати, що правильне відображення амортизації є для малого бізнесу не лише технічним питанням, а й критичним чинником фінансової стабільності, планування інвестицій і відповідності законодавству.

Діюча в Україні амортизаційна політика в частині її методологічного і

методичного забезпечення, не дозволяє підприємствам накопичувати достатні фонди не тільки для інноваційного, а і простого відновлення необоротних активів. Вирішення цієї проблеми потребує не тільки розбудови національної системи амортизаційної політики, але й перегляду ключових положень відповідних національних стандартів бухгалтерського обліку [65].

На наше переконання можна виокремити наступні напрямки удосконалення обліку амортизації необоротних активів (таблиця 2.9).

Таблиця 2.9

Напрямки удосконалення облікового забезпечення амортизації необоротних активів

Напрямок удосконалення	Характеристика напрямку
Впровадження сучасних методик обліку	Перехід до методів обліку за справедливою вартістю відповідно до МСФЗ Активніше використання виробничого методу амортизації, якщо він краще відображає споживання ресурсів
Поліпшення аналітики в обліковій системі	Застосування програмних продуктів (ERP - систем) для детального аналізу амортизації за об'єктами, центрами витрат, тощо
Прозоре розкриття інформації у примітках	Надання користувачам звітності повної інформації про методи, строки служби, зміни в обліковій політиці
Періодичний перегляд амортизаційної політики	Уточнення строків служби активів на основі реальних умов експлуатації Оцінка знецінення активів відповідно до економічного стану підприємства

Джерело: сформовано автором за результатами досліджень

Формування амортизаційної політики суб'єкта господарювання як стратегічного інструменту його розвитку дозволить забезпечувати достовірність інформації фінансової звітності, ефективне управління активами та сприяти прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Висновки до розділу 2

1. Базою дослідження виступає товариство з обмеженою відповідальністю «ПРЕМІУМ-ТАЄРС», метою діяльності якого є одержання прибутку від

здійснення своєї діяльності у відповідності до діючого законодавства України.

Аналітична оцінка фінансового стану підприємства дає підстави стверджувати, що баланс підприємства не можна вважати абсолютно ліквідним, оскільки найбільш ліквідні активи не перевищують негайні пасиви хоча у 2024 році фінансовий стан підприємства покращився, оскільки загальна валюта балансу за аналізований період має тенденцію до збільшення. Також про це свідчить зростання чистого прибутку на кінець 2024 року.

2. Відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби» амортизація - це систематичний розподіл вартості основних засобів чи інших необоротних активів, яка амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації). Вартість, яка амортизується – це первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості. Ліквідаційна вартість – це сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації) за вирахуванням втрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

3. Однією із функцій амортизації є збереження основного капіталу на постійному рівні, тобто амортизаційні кошти підприємства мають цільове призначення і повинні використовуватись для забезпечення відтворення основних засобів.

Амортизація – це відображуваний прийомами бухгалтерського обліку процес перевтілення вартості із необоротних активів в оборотні перенесенням її живою працею на створення готової продукції, товарів або послуг.

4. Для узагальнення інформації про нараховану амортизацію та знос (накопичену амортизацію) необоротних активів Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкцією щодо його застосування передбачено рахунок 13 «Знос необоротних активів». За кредитом рахунка відображається нарахування амортизації та зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів, за дебетом – зменшення суми зносу (накопиченої амортизації).

5. Формування амортизаційної політики суб'єкта господарювання як елементу стратегічного управління сприятиме забезпеченню достовірності фінансової звітності, ефективному використанню активів та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

6. Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРЕМІУМ-ТАЄРС» відповідно до наказу про облікову політику підприємства обрало прямолінійний метод нарахування амортизації основних засобів, виходячи з нормативного строку служби активів; ліквідаційна вартість встановлена для основних засобів, строк експлуатації яких більше ніж 1 рік, на рівні 10% первісної вартості. Вважаємо за необхідне в наказі про облікову політику розмежувати порядок нарахування амортизації по необоротних активах в розрізі їх видів : основні засоби, нематеріальні активи, МШП).

РОЗДІЛ 3

ДІЄВІСТЬ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ У РЕАЛІЗАЦІЇ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Завдання, методи та функції внутрішнього контролю реалізації амортизаційної політики в обліковій системі підприємства

Однією із функцій управління ТОВ «ПРЕМІУМ-ТАЄРС» є внутрішній контроль, суб'єкти якого виконують контрольні функції, знаходять причини та фактори, що впливають на відповідні відхилення, зазначають ступінь їх впливу і здійснюють підготовку інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

Внутрішній контроль, як функція управління, є засобом зворотного зв'язку між самим підприємством і його суб'єктами різних рівнів управління, інформуючи про те, в якому стані знаходиться підприємство та ступінь виконання управлінських рішень.

В розділі 4 Статуту ТОВ «ПРЕМІУМ-ТАЄРС» зазначено ф. що управління Товариством та контроль за його діяльністю здійснюють:

- Загальні збори учасників (вищий орган Товариства);
- Директор Товариства (виконавчий орган Товариства).

Внутрішній контроль, як функція управління, виконує такі завдання:

- дає інформацію про процеси, які відбуваються у товаристві;
- допомагає приймати найефективніші та найдоцільніші рішення із загальних і спеціальних питань розвитку підприємства;
- дає можливість судити про правильність прийнятих рішень, своєчасність, результативність їх виконання;
- дає змогу своєчасно виявити і усунути ті умови і фактори, які не сприяють ефективному веденню фінансово-господарської діяльності і досягненню поставленої мети, тощо.

Система бухгалтерського обліку є другим елементом структури внутрішнього контролю. До її складу входять облікова політика, форма обліку та

спосіб обробки облікової інформації.

Система бухгалтерського обліку може вважатися ефективною, якщо відповідає таким вимогам:

- операції в обліку правильно відображають період їх здійснення;
- операції в обліку зафіксовані в сумах достовірно;
- у відповідності до визначеної облікової політики операції знайшли свої відображення в системі бухгалтерських рахунків;
- зафіксовані та відображенні у обліку і звітності всі операції, які мали місце в господарській діяльності суб'єкта господарювання;
- обмежена можливість навмисного здійснення зловживань.

Контроль амортизації та зносу основних засобів є складною частиною контролю самих основних засобів, звідси випливає, що мета, завдання та джерела контролю будуть однаковими, оскільки контроль основних засобів нерозривно здійснюється із своєю складовою – контролем амортизації та зносу.

Метою внутрішнього контролю амортизації та зносу є об'єктивний збір і оцінка свідчень про економічні дії і події з амортизацією та зносом основних засобів, та з основними засобами з метою встановлення ступеня відповідності цих тверджень прийнятим нормам фінансового та управлінського обліку та надання результатів перевірки зацікавленим користувачам.

На думку Кравченко О.В та Селезньової О.В. «основне завдання контролю основних засобів полягає у оцінці доцільності його придбання, достовірності дотримання нормативних вимог щодо оприбуткування та руху такого активу, встановленні правильності технічних умов його експлуатації, визначенні документальної обґрунтованості проведених ремонтів, а також у визначенні сум збитків внаслідок нестач, крадіжок у разі їх виявлення» [22, С.12].

Завданнями внутрішнього контролю амортизації та зносу необоротних активів є:

1. перевірка відповідності нарахування та відображення амортизації та зносу необоротних активів (за видами) обраній обліковій політиці;
2. перевірка права власності на об'єкти необоротних активів, на які

нараховується амортизація, підприємству;

3. перевірка правильності нарахування амортизації та зносу по власних та орендованих об'єктах основних засобів;

4. перевірка повного та достовірного відображення нарахованих сум амортизації в обліку та звітності;

5. перевірка дотримання підприємством податкового законодавства щодо операцій пов'язаних із нарахуванням амортизації.

З часом необоротні активи втрачають свої споживчі й фізичні якості і зрештою стають непридатними для використання. Втрачаючи первісні якості, основні засоби переносять свою вартість на виготовлену продукцію (виконані роботи та надані послуги). Тому до завдань внутрішнього контролю амортизації необоротних активів також необхідно включити:

1) перевірка правильності визначення вартості, що амортизується;

2) перевірка правильності встановлення підприємством строку корисного використання (експлуатації) об'єктів необоротних активів;

3) перевірка правильності розрахунку річної та місячної суми амортизаційних відрахувань за видами необоротних активів за обраним методом;

4) встановлення правильності початку та закінчення терміну нарахування амортизації необоротних активів;

5) перевірка правильності відображення у складі витрат підприємства нарахованої амортизації використаних необоротних активів через систему бухгалтерських рахунків.

Джерелом, як зовнішнього так і внутрішнього контролю є документальна фіксація господарських операцій. В поле перевірки потрапляють : Наказ про облікову політику підприємства, Реєстри інвентарного обліку основних засобів (картки, відомості та інші), Розрахунки сум амортизаційних відрахувань, Регістри синтетичного обліку витрат підприємства, фінансово-орендні угоди, Зведені відомості нарахування амортизації, Головна книга, Фінансова та інша звітність, Результати проведення інвентаризації основних засобів. (додатки А-Л)

Вчені вважають, що проведення контрольних процедур запобігає

серйозному фінансовому шахрайству, скоєному через значні викривлення залишків основних засобів у фінансових звітах підприємств та організацій [63].

Функції внутрішнього контролю реалізації амортизаційної політики в обліковій системі підприємства спрямовані на забезпечення достовірності облікових даних, дотримання законодавчих вимог та ефективне управління основними засобами. Основні функції внутрішнього контролю та їх характеристику наведемо в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Характеристика функцій внутрішнього контролю амортизаційної політики в обліковій системі підприємства

№ пор.	Назва функцій	Характеристика функцій
1	Контроль за правильністю облікової політики	Перевірка відповідності обраної облікової політики нормам податкового законодавства та вимог законодавства ведення бухгалтерського обліку, а також внутрішніх регламентів підприємства
2	Оцінка відповідності методів амортизації	Здійснення контролю за тим, щоб методи нарахування амортизації (прямолінійний, зменшення залишкової вартості, кумулятивний тощо) відповідали специфіці активів і були обґрунтованими економічно.
3	Перевірка правильності класифікації основних засобів	Забезпечення того, щоб об'єкти були правильно класифіковані за групами, що впливає на строки корисного використання та розрахунків амортизації
4	Контроль за строками корисного використання	Оцінювання обґрунтованості встановлених строків експлуатації активів і своєчасне їх коригування у разі зміни умов використання
5	Моніторинг правильності розрахунків амортизації	Регулярна перевірка правильності нарахування амортизації в облікових регістрах та звітності, включаючи облік часткової амортизації, уцінки чи переоцінки
6	Контроль за дотриманням періодів нарахування амортизації	Перевірка, чи відображаються амортизаційні відрахування у відповідні облікові періоди
7	Оцінка впливу амортизації на фінансові результати	Аналіз того, як амортизаційні витрати впливають на прибутковість, собівартість продукції чи послуг
8	Аудит змін у політиці амортизації	Контроль за правильністю і обґрунтованістю змін у методах чи підходах до амортизації, їх документальним оформленням та погодженням

Джерело: сформовано автором

Вказані функції в таблиці 3.1 мають забезпечити прозорість, надійність та контрольованість амортизаційних процесів у фінансовому обліку суб'єкта господарювання.

3.2. Методичні прийоми внутрішнього контролю достовірності відображення операцій з амортизації активів підприємства в системі управління

Методичні прийоми внутрішнього контролю є сукупністю способів, а допомогою яких здійснюється перевірка достовірності та законності господарських операцій, зокрема щодо необоротних активів (основних засобів). Вони є інструментом контролера або аудитора для виявлення порушень, помилок і ризиків в обліковій системі підприємства.

Саме через методичні прийоми здійснюється фактична перевірки документів, обліку та звітності. Використані методи дозволяють структуровано охопити всі аспекти господарської діяльності. Різноманітність прийомів дозволяє виявити як формальні порушення, так і глибинні системні помилки. Використання стандартизованих прийомів дозволяє створювати типові програми контролю, порівнювати результати між періодами або підрозділами.

Користуючись таблицею 3.2 наведемо види методичних прийомів що використовуються при проведенні внутрішнього контролю відображення операцій з амортизації активів підприємства в системі управління.

Таблиця 3.2

Класифікація та види методичних прийомів внутрішнього контролю відображення операцій з амортизації активів підприємства

Види методичних прийомів	Характеристика видів	Методичні прийоми
1	2	3
Документальні прийоми	Використовуються для перевірки правильності оформлення, достовірності та повноти первинних документів	Формальна перевірка – перевірка реквізитів, підписів, дат, відповідності форм
		Логічна перевірка – аналіз змісту документів на узгодженість, реальність операцій
		Перевірка арифметичних підрахунків – контроль правильності сум, підсумків, розрахунків

Продовження таблиці 3.2

1	2	3
Фактичні прийоми	Застосовуються для підтвердження фізичної наявності або стану об'єктів контролю	Інвентаризація – зіставлення облікових даних з фактичною наявністю активів;
		Огляд (обстеження) – візуальна перевірка технічного стану, використання активів;
		Фотозйомка, відео фіксація – документальне підтвердження фактичного стану
Аналітичні прийоми	Застосовуються для виявлення тенденцій, порушень через аналіз і порівняння даних	Порівняльний аналіз – порівняння планових і фактичних показників (фондовіддача, рентабельність)
		Коефіцієнтний аналіз - аналіз показників ефективності використання ОЗ
		Динамічний аналіз – оцінка змін показників у часі
Логічні та розрахункові прийоми	Допомагають виявити внутрішні неузгодженості в даних	Контрольний розрахунок – перевірка результатів через альтернативні обчислення
		Взаємна звірка – звірка даних різних джерел (документів, обліку, звітності)
		Вибірковий контроль – перевірка частини даних для оцінки стану в цілому
Юридичні прийоми	Оцінка правомірності дій і документів	Правова експертиза документів – перевірка відповідності договорів, актів чинному законодавству
		Встановлення підстав володіння активами – аналіз правовстановлюючих документів на ОЗ

Джерело: сформовано автором на основі [6; 9; 17]

Методичні прийоми є основою дієвого внутрішнього контролю. Від їх правильного вибору та поєднання залежить глибина та ефективність перевірки. Комплексне застосування документальних, фактичних, аналітичних та юридичних прийомів дозволяє забезпечити повноту оцінки стану обліку основних засобів та їх амортизації.

Процес внутрішнього контролю основних засобів має певні етапи:

I етап – організаційно-правовий – характеризується збором та аналізом всіх правовстановлюючих документів на володіння всіма об'єктами основних засобів, відбувається аналіз облікової політики підприємства та елементів, які стосуються основних засобів, тощо;

II етап – документально-аналітичний – характеризується збором та

обробкою всієї первинної документації та бухгалтерських записів, які підтверджують факт: надходження основних засобів на підприємство, їх транспортування, встановлення, ремонт, доналаштування, модернізацію, тощо. А також перевірку операцій, пов'язаних з реалізацією та вибуттям основних засобів та всієї супутньої документації. Також може здійснюватися розрахунок ефективності використання виробничих фондів, оцінки якості основних засобів та їх відповідності технічним характеристикам;

III етап – перевірка достовірності даних відображених у фінансовій, податковій чи управлінській звітності протягом аналізованого періоду;

IV етап – узагальнення результатів контролю [5].

Зупинимось більш детально на кожному із вказаних етапів.

Перший етап (організаційно-правового) внутрішнього контролю необоротних активів охоплює важливі аспекти, пов'язані з правовими, обліковими та організаційними підходами до управління основними засобами на підприємстві.

Цей етап створює основу для подальших перевірок і здійснення аналітичної оцінки.

Користуючись таблицею 3.3 наведемо характеристику складових даного етапу.

Таблиця 3.3

Організаційно-правовий етап внутрішнього контролю основних засобів

№ пор.	Контрольна область	Перевіряється / аналізується	Документи	Висновок/можливі порушення
1	2	3	4	5
1	Правовстановлюючі документи на об'єкти основних засобів	Договори, акти приймання-передачі, право власності, оренда, інше	Договори, витяги з ДРРП, акти	<ul style="list-style-type: none"> - Відсутність документів, що підтверджують право власності або користування; - Невідповідність даних у договорах та облікових регістрах (ціна, дата введення в експлуатацію); - Наявність об'єктів на балансі, які юридично не належать підприємству; - Прострочені чи не поновлені договори оренди/лізингу

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4	5
2	Облікова політика щодо основних засобів	Метод амортизації, строки використання, порядок оцінки, переоцінки, уцінки, ремонт	Наказ про облікову політику	<ul style="list-style-type: none"> - В обліковій політиці не прописані методи амортизації чи не вказані норми нарахування; - Відсутність політики щодо переоцінки або списання основних засобів; - Невідповідність фактичного обліку політиці (наприклад, використовується метод, не затверджений у наказі); - Відсутність порядку капіталізації ремонтних витрат
3	Класифікація та ідентифікація об'єктів	Відповідність активів критеріям визнання ОЗ, правильність групування	Інвентарні картки, Головна книга	<ul style="list-style-type: none"> - Неправильне групування об'єктів (наприклад, включення інструментів до складу будівель) - Не визначення об'єкта як основного засобу (наприклад, коли він має тривалий строк використання); - Застосування неправильного строку корисного використання; - Відсутність інвентарних номерів або дублювання об'єктів
4	Наявність внутрішніх положень і регламентів	Наявність інструкцій, внутрішніх положень, наказів щодо управління основними засобами	Положення щодо основних засобів, накази по підприємству	<ul style="list-style-type: none"> - Відсутні внутрішні інструкції з обліку та експлуатації основних засобів; - Не погоджені або застарілі положення (не відповідають чинному законодавству); - Відсутність процедур переоцінки, інвентаризації або технічного обліку основних засобів
5	Визначення відповідальних осіб	Призначення МВО, наявність договорів про повну матеріальну відповідальність	Договори МВО, накази	<ul style="list-style-type: none"> - Не укладені договори про матеріальну відповідальність з МВО; - Один і той самий об'єкт закріплений за кількома особами без розподілу відповідальності; - Відсутність документального підтвердження призначення відповідальних осіб; - Невизначені відповідальні за спільне використання об'єктів

Джерело: сформовано автором

Наведена інформація в таблиці допоможе систематизувати результати перевірки й виділити ключові недоліки та порушення, що можуть спричинити спотворення фінансової звітності, фінансові ризики та втрату контролю над активами.

II етап внутрішнього контролю необоротних активів – документально-аналітичний передбачає глибоке дослідження фактичного і документального стану основних засобів та відповідність облікових даних реальній ситуації. На цьому етапі проводиться аналіз первинної документації, облікових регістрів, розрахунків амортизації та оцінка ефективності використання активів. Його мета – виявити помилки, неточності та порушення в обліку.

Документальне оформлення облікових операцій, що стосуються руху основних засобів яке має бути об'єктом внутрішнього контролю наведено на рис. 3.1.

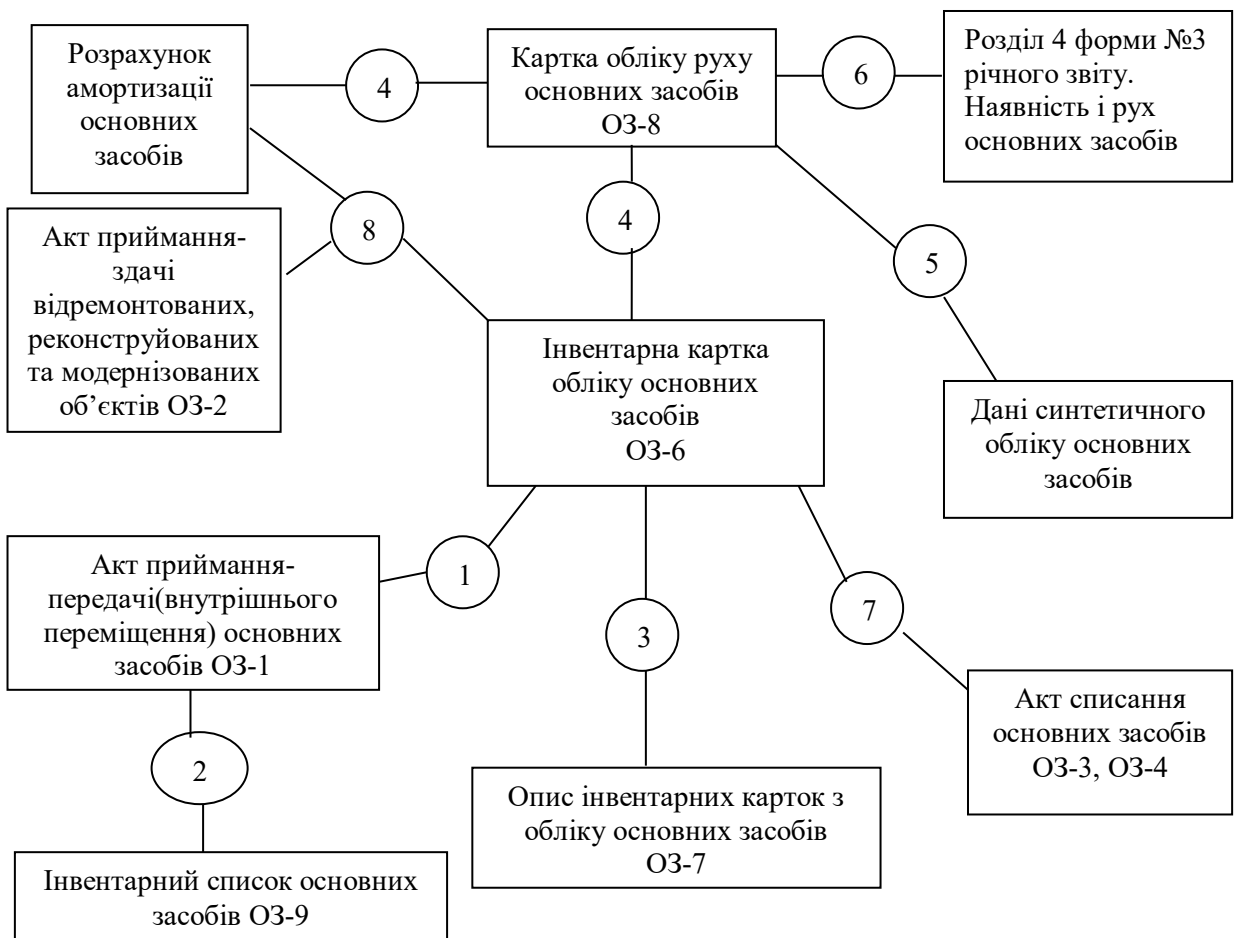

Рис. 3.1. Документальне оформлення обліку основних засобів, що є об'єктом внутрішнього контролю.

Метою документально-аналітичного етапу є :

- Забезпечення достовірності облікових даних щодо необоротних активів;
- Виявлення прихованих або помилкових операцій;
- Оцінка правильності методології обліку й дотримання законодавства;
- Формування обґрунтованих висновків для прийняття управлінських рішень.

Користуючись таблицею 3.4 узагальнимо інформацію щодо II етапу документально-аналітичного внутрішнього контролю необоротних активів, яка може бути використана в актах перевірки, звітах аудиторів або служби внутрішнього контролю.

Таблиця 3.4

Документально-аналітичний етап внутрішнього контролю основних засобів

№ пор.	Контрольний напрямок	Предмет перевірки	Документи/ джерела	Виявлені порушення / зауваження
1	2	3	4	5
1	Первинні документи руху ОЗ	Правильність оформлення актів введення, списання, переміщення	Форми ОЗ-1, ОЗ-3, ОЗ-4, ОЗ-6, накладні	<ul style="list-style-type: none"> - Відсутні акти введенні в експлуатацію або списання - Документи оформлені з порушенням встановлених форм (ОЗ-1, ОЗ-3 тощо) - Відсутній підпис відповідальної особи або затвердження керівництвом - Неоформлений внутрішній рух об'єктів між підрозділами
2	Зіставлення з обліковими регістрами	Відповідність даних інвентарних карток і головної книги	Інвентарні картки, журнали, Головна книга	<ul style="list-style-type: none"> - Розбіжності між даними інвентарних карток і бухгалтерськими регістрами; - Подвійний облік одного об'єкта; - Відсутність аналітичного обліку за окремими об'єктами (наприклад, немає даних у картках); - Відсутність об'єкта у звітності, хоча є документально.

Продовження таблиці 3.4

1	2	3	4	5
3	Нарахування амортизації	Метод, строки, періодичність, суми, коригування	Відомість нарахування амортизації, розрахунки	<ul style="list-style-type: none"> - Нарахування амортизації додати введення в експлуатацію; - Амортизація не нараховується на діючі активи; - Неправильний метод амортизації (не відповідає обліковій політиці) - Завищення або занижені суми амортизації; - Порушені періоди амортизації (перерви в обліку)
4	Витрати на ремонт, модернізацію	Обґрунтованість капіталізації чи списання на витрати	Акти виконаних робіт, калькуляції, рахунки	<ul style="list-style-type: none"> - Капітальні витрати помилково віднесено на поточні витрати або навпаки; - Відсутні акти виконаних робіт, кошторисна документація; - Покращення активу не капіталізовано, хоча мало збільшити строк використання; - Завищення вартості ремонту без підтвердження
5	Залишкова вартість та ефективність використання	Актуальність даних, наявність «мертвих» активів, надлишкових, або неефективних об'єктів	Інвентаризаційні відомості баланси	<ul style="list-style-type: none"> - Облік повністю амортизованих об'єктів, що не експлуатуються; - В обліку значиться об'єкти, які фактично відсутні; - Неактуальні дані щодо залишкової вартості після переоцінки або ремонту; - Необґрунтоване збереження на балансі об'єктів, які підлягають списанню.
6	Відображення у фінансовій звітності	Коректність подання залишків, амортизації, приміток	Баланс, фінзвітність, облікова політика	<ul style="list-style-type: none"> - Невірне подання інформації у балансі (недооблік або переоблік ОЗ); - Відсутні або неповні примітки до фінансової звітності щодо основних засобів; - Невраховані зміни в обліковій політиці, що впливають на оцінку активів.

Джерело: сформовано автором

Вказані в таблиці 3.4 можливі порушення можуть мати серйозні наслідки:

- Спотворення фінансової звітності;
- Помилки в податковому облік;
- Недостовірність управлінської інформації.

На III етапі внутрішнього контролю основних засобів здійснюється оцінка того, наскільки облікова інформація про необоротні активи коректно та повно представлена в офіційній звітності підприємства. Метою даного етапу є підтвердження відповідності звітних даних фактичному та документально підтверженому стану активів. Ключовими ризиками, які можуть виявлятися на даному етапі є:

- Спотворення вартості активів у балансі;
- Завищення/заниження витрат через помилки в амортизації;
- Помилки в податкових розрахунках, що можуть призвести до штрафів;
- Невірна оцінка активів для прийняття управлінських рішень.

Результати третього етапу перевірки можна використати у внутрішньому контрольному звіті або як додаток до аудиторського висновку.

Користуючись таблицею 3.5 узагальнимо інформацію щодо III етапу перевірки достовірності даних у фінансовій, податковій та управлінській звітності щодо основних засобів.

Таблиця 3.5

Перевірка достовірності звітних даних про основні засоби

№ пор.	Напрямок перевірки	Об'єкт контролю	Документи / джерела	Результати / Виявлені порушення
1	2	3	4	5
1	Фінансова звітність	Залишки на рахунках ОЗ у балансі (рахунки 10,13)	Баланс (ф.1), головні книга, оборотна відомість	- невідповідність залишків по рахунках ОЗ (рах.10,13) з даними балансу; Відсутність розкриття інформації про основні засоби в примітках до фінансової звітності; Помилки в розрахунках амортизації (надмірна або знижена сума) у звіті про фінансові результати; Відсутнє або неправильно відображене списання/переоцінка/ліквідація ОЗ; Невірно подано інформацію про довгострокові активи, що призводить до викривлення балансу.

Продовження таблиці 3.5

1	2	3	4	5
2	Примітки до фінансової звітності	Інформація про рух, переоцінку, ліквідацію ОЗ	Форма №5, аналітичний облік	Відсутність інформації про метод амортизації, строки корисного використання, переоцінку тощо; Дані приміток не відповідають балансу чи регістрам бухгалтерського обліку; Відсутність пояснень до переоцінки або знецінення
3	Витрати на амортизацію	Відображення у формі №2 (звіт про фінансові результати), правильність обліку	Звіт про фінансові результати, реєстри амортизації	Амортизація ОЗ не включена до відповідної статті витрат; Завищення або заниження амортизації через помилки в бухгалтерському обліку
4	Управлінська звітність	Аналіз використання, фондівіддача, рентабельність ОЗ	Звіти управління обліку, технічні паспорти	Невідповідність управлінських звітів даним бухгалтерського обліку Відсутність звітності про ефективність використання ОЗ (наприклад ведеться контроль за коефіцієнтами використання); Надання не точних або несвоєчасних внутрішніх звітів керівництву щодо технічного стану або потреб у заміні активів; Ігнорування ефективно використовуваних активів, що не приносять, але створюють витрати.
5	Зіставлення звітності та аналітики	Узгодженість звітних даних з даними бухгалтерського обліку та внутрішніх реєстрів	Аналітичні таблиці, дані з бухгалтерського ПЗ	Невідповідність фактичних даних даним наведеним в обліку; Заниження чи завищення амортизації через помилки в бухгалтерському обліку, тощо

Джерело: сформовано автором

Наведену інформацію в таблиці можна використовувати для наведення результатів внутрішнього аудиту, інвентаризаційної комісії або використовувати як основу для внутрішньої методики.

Наведені порушення у таблиці 3.5 можуть призвести до:

- Недостовірності фінансової інформації;
- Податкових штрафів і донарахувань;

- Помилкових управлінських рішень.

IV етап внутрішнього контролю основних засобів – узагальнення результатів є завершальним етапом на якому фіксуються висновки перваки, аналізуються виявлені порушення та формуються пропозиції щодо усунення недоліків і підвищення ефективності обліку й управління основними засобами.

Основними складові даного етапу наведемо за допомогою таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Характеристика складових етапу узагальнення результатів внутрішнього контролю

Складові етапу	Характеристика складових етапу
Формування підсумкової довідки або акту перевірки	У документі зазначаються виявлені порушення у розрізі контрольних етапів (організаційно-правовий, документально-аналітичний, звітний); Наводяться конкретні приклади з посиланням на документи, періоди, відповідальних осіб; Вказуються статті законодавства або НП(С)БО/МСФЗ, які були порушені
Систематизація виявлених проблем	Групування порушень за їх природою: методологічні, документальні, аналітичні, технічні; Виділення системних порушень (які виникають постійно або на кількох рівнях обліку)
Розрахунок наслідків	Кількісна оцінка впливу виявлених помилок на фінансові результати, податкові зобов'язання, показники ефективності; Визначення потенційних санкцій або збитків
Розробка пропозицій і рекомендацій	Внесення змін до облікової політики, внутрішніх положень; Посилення внутрішніх процедур контролю; Запропоновані заходи для поліпшення ефективності використання основних засобів (інвентаризація, списання, модернізація)
Обговорення результатів з керівництвом	Презентація підсумків перевірки; Визначення відповідальних за усунення недоліків; Встановлення строків виконання коригувальних заходів

Джерело: сформовано автором

Офіційний звіт або висновок внутрішнього контролю включає:

- Опис об'єкта перевірки;
- Виявлені недоліки;
- Аналітичні висновки;

- Перелік рекомендацій;
- Відповідальних осіб та строки усунення недоліків.

Підсумкова довідка за результатами внутрішнього контролю обліку та використання основних засобів, яка може бути сформована наведена в додатку М.

3.3. Напрямки удосконалення системи внутрішнього контролю за результатами реалізації амортизаційної політики підприємства

Система внутрішнього контролю (СВК) відіграє ключову роль в управлінні діяльністю суб'єкта господарювання, оскільки забезпечує надійність фінансової звітності, ефективність операцій та дотримання законодавчих і внутрішніх нормативів. Основні її складові направлені на:

- 1) забезпечення достовірності інформації, яка дозволяє менеджерам різних рівнів управління приймати обґрунтовані рішення;
- 2) зменшення ризиків, що дозволяє своєчасно виявляти та запобігати шахрайству, зловживанням, помилкам і неефективності роботи;
- 3) підвищення ефективності управління, дозволяє завдяки процесам і механізмам контролю краще управляти ресурсами, оптимізувати витрати ц підвищувати загальну продуктивність;
- 4) дотримання законодавства та внутрішніх політик, дозволяє забезпечити відповідність діяльності підприємства вимогам законодавства, стандартам бухгалтерського обліку та внутрішнім нормативам;
- 5) формування довіри з боку зовнішніх користувачів, сприяє довірі інвесторів, кредиторів, партнерів та аудиторів до діяльності підприємства.

Система внутрішнього контролю є інструментом стратегічного управління, який забезпечує стабільність, розвиток і стійкість підприємства в умовах ризику та змін.

На думку Бондаренко Н.М. «система внутрішнього контролю є своєрідним джерелом інформаційного забезпечення управління підприємством, що в свою чергу дозволяє не допустити порушення законності, національного використання

та перевитрат виробничих ресурсів, невиконання передбачених виробничо-господарських планів діяльності підприємства» [4].

Удосконалення системи нарахування амортизації здійснюється через прийняття управлінських рішень за допомогою узагальнюючої методики стосовно вибору з усієї сукупності оптимального методу її нарахування, а системи її використання – за даними відомості нарахування й використання через прийняття управлінських рішень про розподіл за напрямками використання [1].

Савченко А.М. та Бурятинський В.В. вважають, що важливо встановити правильність застосування норм зносу, тобто амортизації (таблиця 3.7) [59].

Таблиця 3.7

Витрати підприємства на основні засоби, які підлягають або не підлягають амортизаційним відрахуванням

Підлягають амортизації витрати на:	Не підлягають амортизації витрати на:
Придбання основних фондів для власного виробничого використання	Придбання і відгодівлю продуктивної худоби
Самостійне виготовлення основних фондів для власних виробничих потреб	Вирощування багаторічних плодоносних насаджень
Проведення усіх видів ремонтів, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних засобів	Утримання законсервованих основних фондів
Поліпшення якості земель, не пов'язаних з будівництвом	Придбання основних фондів з метою їх подальшої реалізації

Джерело: [48]

Павлюк Ю.М. відзначає «виникає необхідність проведення судової економічної експертизи з питань правильності нарахування амортизації, яка має важливе значення для встановлення достовірності та правильності ведення бухгалтерського обліку амортизації та інших операцій з необоротними активами, відображення у фінансовій та інших формах звітності, відповідно до вимог НП(С)БО 7 «Основні засоби», НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» та Податкового кодексу України». [41]. Дана необхідність визначається рядом обставин, характеристика яких наведена в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

**Причини необхідності проведення експертного дослідження з питань
правильності нарахування амортизації**

Передумови експертного дослідження	Значення експертного дослідження
Недостовірність інформації, що надається обліковому персоналу щодо вартості об'єктів, які підлягають амортизації	Встановлення фактичної вартості об'єктів, які підлягають амортизації Виявлення відхилень між фактичною та реальною вартістю об'єктів, що дозволить уникнути подальших помилок
Недостовірність інформації, що надається обліковому персоналу щодо виду та якості об'єктів, які підлягають амортизації	Встановлення реальних якісних характеристик об'єкта, з метою недопущення завищення його вартості

Джерело: [72]

На думку окремих вчених удосконалення методики нарахування амортизації можливе за умови:

По-перше, необхідно визначити адекватний термін корисного використання об'єкта, який би не впливав на викривлення інформації про основні засоби у фінансовій звітності;

По – друге, встановити необхідність нарахування амортизації після місяця в якому об'єкт основних засобів було введено в експлуатацію [62].

Також існує думка, що збільшення норм амортизації призведе до збільшення амортизаційних відрахувань й, як наслідок, до збільшення суми, що є джерелом внутрішнього фінансування підприємства. Завдяки збільшенню додаткових коштів підприємство одержить здатність не тільки покривати втрати від зменшення корисності основних засобів, але й обновляти свою виробничу базу за рахунок введення нових основних фондів, що приносять більше економічної вигоди, тобто доходів [38].

За результатами проведених досліджень нами сформовано основні напрямки удосконалення системи внутрішнього контролю за результатами реалізації амортизаційної політики, що наведені в таблиці 3.9.

Удосконалення системи внутрішнього контролю, зосереджене на амортизаційній політиці підприємства, має суттєвий позитивний вплив на результативність діяльності суб'єкта господарювання.

Таблиця 3.9

Напрямки удосконалення системи внутрішнього контролю за результатами реалізації амортизаційної політики підприємства

№ пор.	Напрямки	Характеристика	Джерела
1	2	3	4
1	Визначення та оновлення облікової політики щодо амортизації	Передбачає регулярний перегляд облікової політики, зокрема методів нарахування амортизації Мета – підвищити відповідність облікової політики економічному змісту діяльності підприємства	НП(С)БО 7 «Основні засоби» Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом МФУ №561 від 30.09.2003 року
2	Формування ефективної системи внутрішнього аудиту амортизаційних відрахувань	Систематичні перевірки правильності нарахування амортизації, відповідності строків корисного використання реальному стану активів. Мета – попередження викривлення фінансової звітності та уникнення податкових ризиків	Міжнародні стандарти внутрішнього аудиту (The Institute of Internal Auditors)
3	Інвентаризація та оцінка технічного стану основних засобів	Своєчасне проведення інвентаризації активів з метою актуалізації залишкової вартості та коригування амортизаційної політики. Мета – підвищення достовірності фінансової звітності та ефективності управління активами	Наказ МФУ №879 від 02.09.2014 р. «Про затвердження Методичних рекомендацій з інвентаризації активів та зобов'язань»
4	Автоматизація облікових процесів амортизації	Впровадження бухгалтерських програм, які забезпечують автоматичне нарахування амортизації з врахуванням обраного методу та термінів. Мета – зменшення впливу людського фактору, прискорення обліку, підвищення точності розрахунків	Практичний досвід впровадження програм BAS- Бухгалтерія, ERP - системи, SAP у бухгалтерських системах

Продовження таблиці 3.9

1	2	3	4
5	Контроль за змінами у законодавстві та податкових нормах	Моніторинг змін у податковому законодавстві щодо амортизації (наприклад, щодо необоротних активів подвійного призначення або обмежень для амортизації у податковому обліку) Мета – своєчасне реагування на нормативні зміни для уникнення податкових санкцій.	Податковий кодекс України (статті 138-139) Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»
6	Навчання персоналу з питань амортизаційної політики	Підвищення кваліфікації бухгалтерів та аудиторів підприємства щодо сучасних підходів до амортизації Мета – покращення якості облікових процедур, правильне застосування методик на практиці	Курси САР/СІРА, АССА, а також внутрішнє навчання на підприємстві
7	Впровадження КРІ (Key Performance Indicator) — ключового показника ефективності використання ОЗ. КРІ - це метрика, яка використовується для оцінки успіху компанії, працівника, проєкту або процесу в досягненні поставлених цілей.	Запровадження ключових показників (наприклад – коефіцієнт зносу, рівень оновлення ОЗ), як інструменту аналітичного контролю. Мета – оцінка впливу амортизаційної політики на ефективність використання активів	Практика управлінського обліку та менеджменту

Джерело: сформовано автором за результатами досліджень

По-перше, покращення контролю за нарахуванням амортизації дозволяє уникнути помилок у фінансовій звітності, запобігає неправомірному завищенню витрат, що впливає на прибуток. Це підвищує достовірність інформації для внутрішнього управління та зовнішніх користувачів – інвесторів, банків, податкових органів.

По-друге, використання сучасних методів оцінки основних засобів і аналізу їх зносу сприяє більш обґрунтованому вибору методу амортизації (прямолінійний, прискорений тощо), що дає змогу оптимізувати витрати та покращити податкове планування.

По-третє, впровадження автоматизованих засобів контролю у сфері амортизації мінімізує людський фактор, знижує ризики помилок, покращує аналітичні можливості та підвищує оперативність управлінських рішень.

Крім того, прозора та раціональна амортизаційна політика, що контролюється й періодично переглядається, стимулює своєчасне оновлення активів і, як наслідок, зростання продуктивності.

Висновки до розділу 3

1. Однією із функцій управління ТОВ «ПРЕМІУМ-ТАЄРС» є внутрішній контроль, який виступає засобом зворотного зв'язку між самим підприємством і його суб'єктами різних рівнів управління.

2. Контроль амортизації та зносу основних засобів є складною частиною контролю самих основних засобів, метою якого є об'єктивний збір і оцінка свідчень про економічні події з амортизацією та зносом основних засобів для встановлення ступеня відповідності цих тверджень прийнятим нормам фінансового та управлінського обліку і надання результатів перевірки зацікавленим користувачам.

3. При проведенні внутрішнього контролю відображення операцій з амортизації активів підприємства слід використовувати методичні прийоми: документальні, фактичні, аналітичні, логічні і розрахункові та юридичні.

4. Процес внутрішнього контролю основних засобів має певні етапи: організаційно-правовий; документально-аналітичний; перевірки достовірності даних відображених у фінансовій, податковій чи управлінській звітності; узагальнення результатів контролю. За результатами дослідження сформовано

5. Удосконалення внутрішнього контролю за амортизаційною політикою

суб'єкта господарювання сприятиме: підвищенню фінансової стабільності; покращенню інвестиційної привабливості; зменшенню ризиків фінансових порушень; формуванню ефективності стратегії оновлення активів, що в свою чергу забезпечує довгострокову результативність і конкурентоспроможність підприємства в умовах ринкової економіки.

ВИСНОВКИ

За результатами проведених досліджень можна зробити відповідні висновки та внести пропозиції.

1. Амортизація як економічна категорія характеризує різні аспекти реальних економічних відносин, пов'язаних із відтворенням і використанням основних засобів праці.

Формування амортизаційної політики підприємства як важливої складової стратегічного управління є ключовим чинником підвищення ефективності його діяльності. Впровадження чітко визначених підходів до нарахування та обліку амортизаційних відрахувань дозволяє забезпечити високу достовірність і прозорість фінансової звітності, що своєю чергою, підвищує довіру з боку інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін. Окрім того правильно розроблена амортизаційна політика сприяє раціональному управлінню необоротними активами: оптимізує їхнє використання, забезпечує своєчасне оновлення основних засобів та попереджає накопичення застарілих ресурсів. Завдяки ефективній амортизаційній політиці керівництво підприємства отримує надійну базу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо інвестиційної діяльності, фінансового планування та розвитку виробничого потенціалу.

2. Регулювання амортизаційної політики в обліковій системі підприємства здійснюється Кодексами, Законами, Стандартами бухгалтерського обліку, Інструкціями, методичними вказівками, рекомендаціями, внутрішніми документи суб'єктів господарювання.

3. Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» регулюється порядок нарахування амортизації в міжнародній практиці. Даним стандартом передбачено використання таких методів нарахування амортизації: прямолінійного, зменшеного залишку, суми одиниць продукції.

4. Базою дослідження виступає Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРЕМІУМ-ТАЄРС», метою діяльності якого є одержання прибутку від

здійснення виробничої, комерційної, посередницької та іншої господарської діяльності у відповідності до діючого законодавства. Проведений аналіз фінансового стану та результатів діяльності підприємства дає можливість стверджувати, що фінансовий стан досліджуваного підприємства покращився. Про це свідчить чистий прибуток, який в 2024 році збільшився на 541 тис. грн.. в порівнянні з 2022 роком та склав 1261 тис. грн..

5. Відповідно до наказу про облікову політику підприємства товариства з обмеженою відповідальністю «ПРЕМІУМ-ТАЄРС» використовує для нарахування амортизації основних засобів прямолінійний метод нарахування амортизації.

6. Для узагальнення інформації про нараховану амортизацію та знос (накопичена амортизація) необоротних матеріальних у нематеріальних активів, що підлягають амортизації використовують рахунок 13 «Знос необоротних активів», який по відношенню до балансу є пасивним. За кредитом даного рахунку відображається нарахування амортизації та зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів, за дебетом – зменшення суми зносу (накопиченої амортизації).

7. Напрямами удосконалення облікового забезпечення амортизації необоротних активів є впровадження сучасних методик обліку, поліпшення аналітики в обліковій системі, прозоре розкриття інформації в примітках, періодичний перегляд амортизаційної політики. Формування амортизаційної політики підприємства дозволяє забезпечити достовірність інформації фінансової звітності, ефективно управління активами та сприяти прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

8. Окреслено завдання та методи внутрішнього контролю, які дозволяють у досягненні його мети щодо амортизації та зносу, зокрема здійснити об'єктивну оцінку операцій з нарахування амортизації та зносу основних засобів та їх достовірне відображення у фінансовій та управлінській звітності що дозволяє її користувачам приймати ефективні управлінські рішення.

Функції внутрішнього контролю амортизаційної політики в обліковій системі підприємства спрямовані на забезпечення достовірності інформації

фінансової звітності, зокрема це: контроль за правильністю облікової політики; оцінка відповідності методів амортизації; перевірка правильності класифікації основних засобів; контроль за строками корисного використання; моніторинг правильності розрахунків амортизації; контроль за дотриманням періодів нарахування амортизації; оцінка впливу амортизації на фінансові результати; аудит змін у політиці амортизації.

9. Методичні прийоми є основою дієвого внутрішнього контролю, оскільки від їх правильного вибору та поєднання залежить глибина та ефективність перевірки. Комплексне застосування документальних, фактичних, аналітичних та юридичних прийомів дозволяє забезпечити повноту оцінки стану обліку основних засобів та їх амортизації.

10. Удосконалення системи внутрішнього контролю за результатами реалізації амортизаційної політики досліджуваного підприємства сформовано за наступними напрямками: визначення та оновлення облікової політики щодо амортизації; формування ефективної системи внутрішнього аудиту амортизаційних відрахувань; інвентаризація та оцінка технічного стану основних засобів; автоматизація облікових процесів амортизації; контроль за змінами у законодавстві та податкових нормах; навчання персоналу з питань амортизаційної політики; впровадження ключового показника ефективності використання основних засобів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабяк Н.Д. Вплив амортизаційних відрахувань на результати фінансово-господарської діяльності підприємств . Фінанси України. 2001. № 11. С. 34-40.
2. Безродна С.М., Акілов О.Б., Гусар Р.О. Сучасний стан розвитку амортизаційної політики в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 11.2026, С. 267 – 271.
3. Білик Н. Принципи амортизаційної політики в сучасній вітчизняній економіці / Н. Білик // Фінанси України. – 2008. – № 10. – С. 48–56.
4. Бондаренко Н.М. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів на підприємстві / Н.М. Бондаренко, К.І. Бідняк // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. – 2015. – Т. 20. Вип. 1/1. – С. 157- 160.
5. Бондаренко Н.М., Шачаніна Ю.К. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів на вітчизняних підприємствах та шляхи його удосконалення. Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 23. Ч. 3. 2017. URL: http://www.ej.kherson.ua-/journal/economic_23/3/30.pdf (дата звернення 18.04.2025)
6. Виговська Н.Г. Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2008. 532 с.
7. Городянська Л.В. Амортизаційна політика та напрями відтворення фінансово-економічних ресурсів у бухгалтерському обліку. Фінанси України.2009. №11. С. 112-121.
8. Гуцаленко Л.В. Адаптивна система обліку і контролю результатів діяльності сільськогосподарських підприємств: монографія / Гуцаленко Л.В. К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 372 с.
9. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб./ Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук. К.: «Центр учбової літератури». 2014. 496 с.
10. Гуцаленко Л.В., Лазаришина І.Д., Марчук У.О., Зінкевич О.В. Облік та

- аналітична оцінка основних засобів в умовах розвитку інформаційної економіки: колективна монографія / за заг. ред. проф. Гуцаленко Л.В., проф. Лазаришиної І.Д. К.: ЦП "Компринт", - 2020. – 337 с.
11. Демчук Н.І., Ткаченко Г.А. Амортизаційна політика як основа формування фонду відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки. Випуск 14. Частина 1.2015, С. 65-68.
 12. Жук В., Бездушна Ю., Попко Є. Амортизація активів підприємств у воєнний час. Облік і фінанси. 2022. № 1(95). С. 5-12. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-1\(95\)-5-12](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2022-1(95)-5-12).
 13. Жук В.М. Інституціональна теорія у вирішенні проблем обліково-інформаційного забезпечення агропромислового виробництва. Інституціональні засади трансформації в аграрній сфері: збірник матеріалів Тринадцятих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників, Київ, 20-21 червня 2011 р. / Редкол. П.Т. Саблук та ін. К.: ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2011. 672 с. С. 54-60.
 14. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2009. 648 с.
 15. Жук В.Н. Основи інституціональної теорії бухгалтерського обліку: монографія. К.: Аграрна наука, 2013. 408 с.
 16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв наказом Міністерства фінансів України 21.12.99 за № 893/4186 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 21.05.2025).
 17. Каменська Т.О. Внутрішній контроль і аудит в управлінні: практ посіб./ Т.О. Камінська, О.Ю. Редько; Наук. шк. аудиту, Нац. Центр Обліку та Аудиту. К.: ДП «Інформ.-аналіт. агенство», 2015. 375 с. (Наука-практиці).
 18. Канцуров О.О. Інституціональний аспект бухгалтерського обліку: монографія. К.: ННЦІАЕ, 2014. 380 с.

19. Кірейцев Г.Г. Бухгалтерський облік та науковці, що генерують ідеї його розвитку. Бухгалтерія в сільському господарстві. 2008. №20, С. 3-7.
20. Кірейцев Г.Г. Формування нової системи амортизації в Україні. Облік і фінанси АПК. 2004. № 1. С. 23–30, С. 24.
21. Кірейцев Г.Г. Функції обліку в механізмі управління сільськогосподарським виробництвом. Київ: Видавництво УСГА. 1992. 240 с., С. 150.
22. Кравченко О.В., Селезньова О.В. Стан розвитку обліку та контролю основних засобів на вітчизняних підприємствах та напрями їх удосконалення. Вісник СумДУ. Серія «Економіка», №2. 2022. С. 9-16.
23. Кудь Л. Удосконалення амортизаційної політики підприємства / Л. Кудь [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3186/1/Kud.pdf>. . (дата звернення 17.04.2025)].
24. Кучеренко Т.Є. МСБО 16 «Основні засоби» відповідно до національних стандартів і податкового законодавства. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zhpumus_2016_88%282%29__5 (дата звернення 23.04.2025).
25. Легенчук С.Ф. Багатоваріантність в бухгалтерському обліку: історико-теоретичні аспекти. Житомир:ЖДТУ, 2017, 204 с.
26. Любар О.О. Амортизація: економічна сутність, особливості нарахування та відображення в обліку. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. №4. С. 117-131.
27. Мазуренко Н.В., Шалімов В.В. Амортизаційна політика та її вплив на формування фінансових ресурсів підприємства. Наукові запски, вип. 12, част. II, С. 14- 17.
28. Малярова С.В. Удосконалення амортизаційної політики та оновлення основного капіталу підприємства. Причорноморські економічні студії. Випуск 13-1.2017, С. 143-147.
29. Мартиновський В. Роль амортизаційної політики у підвищенні ефективності діяльності підприємств. Економіка харчової промисловості. 2012. №2, С. 21-23.
30. Марчук У.О. Формування системи бухгалтерського обліку. Електронне

- наукове фахове видання «Ефективна економіка». №5. 2018. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6325>.
31. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом МФУ №561 від 30.09.2003 року.
 32. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт послуг) сільськогосподарських підприємств, затв. Наказом Мінагрополітики від 18.05.2001 р. № 132. URL: <https://document.vobu.ua/doc/4358> (дата звернення 21.05.2025).
 33. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU17035> (дата звернення 21.04.2025).
 34. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». URL: <http://https://zakon.help/article/msbo-8-oblikovi-politiki-zmini-v-oblikovih-ocinkah-ta> (дата звернення 23.04.2025).
 35. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» затв. Наказом Міністерства фінансів України № 137 від 28.05.99 р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text> (дата звернення 24.04. 2025).
 36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затв. Наказом Мінфіну України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 21.04.2025).
 37. Новицька С. Сутність амортизаційної політики та її вплив на ефективність роботи підприємства : [навч.-метод. посібник для студ. екон. спец.] / С. Новицька. – Одеса : ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. – 98 с.
 38. Новицька С.С., Потапова-Сінько Н.Ю. Сутність амортизаційної політики і її вплив на ефективність роботи підприємства. Навчально-методичний посібник для студентів економічних спеціальностей. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова. – 2006. – 98 с.
 39. Облік і звітність за міжнародними стандартами. Навчальний посібник. 2-е видання, виправлене, доповнене – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 446 с.
 40. Озеран А.В., Коршикова Р.С. Гармонізація вимог П(С)БО України із МСФЗ

- щодо обліку основних засобів. Науково-практичне видання «Незалежний аудитор» №15 (1) 2016. С. 54-61.
41. Павлюк Ю.М. Особливості проведення судових економічних експертиз з питань правильності нарахування амортизації. Ефективна економіка. №12. 2016.
 42. Партин Г.О. Формування стратегічної моделі управління витратами підприємства. Фінанси України. 2004. № 11. С. 124-133.
 43. Пашнюк Л. Амортизаційна політика на сучасному етапі . Підприємництво, господарство і право. 2009.№4. С. 167-190.
 44. Петрук О.М., Виговська Н.Г. Обґрунтування синергетичного підходу у дослідженні фінансового контролю. Аудит, аналіз і контроль. 2010. №4. URL: archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/oif_apk/2010_4/23_Petruk.pdf.
 45. Петряєва З. Фінансовий аналіз діяльності підприємства: навч. Посібник. Х.: ХДЕУ. 2014. 164 с.
 46. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (затв наказом Міністерства фінансів України 30.11.99 №291) .URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення 21.05.2025).
 47. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755VI (зі змінами від 23.03.2017, № 1989VIII від , ВВР, 2017, № 17, ст.215) Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 р., № 13, № 1314, № 1516, № 17.
 48. Подмешальська Ю.В. Оцінка якості обліку в аудиті. Вісник Дніпропетровського університету. Серія "Економіка". 2016. Вип. 5 (4). С. 265—270.
 49. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92.URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 21.05.2025)
 50. Понедільчук Т.В., Пащенко А.М. Проблемні аспекти формування

- амортизаційної політики підприємства. Інвестиції: практика та досвід. №17.2021, С. 51-54.
51. Приймак Н.С. Амортизація та її функції у господарській діяльності підприємства / Н.С. Приймак // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки. – 2014. – Вип. 16, ч. 1. – С. 194-201.
 52. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV; станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>. (дата звернення 24.04. 2025).
 53. Про затвердження Методичних рекомендацій з інвентаризації активів та зобов'язань: Наказ МФУ №879 від 02.09.2014 р.
 54. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства. Затверджено Наказом МФУ від 27 червня 2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13> (дата звернення 8.07.2016).
 55. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства. Затверджено Наказом МФУ від 27 червня 2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13> (дата звернення 8.07.2016).
 56. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99> (дата звернення 18.02.2017).
 57. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99> (дата звернення 18.02.2017).
 58. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 156012 від 15. 01. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення 21.03.2018).
 59. Савченко А.М., Бурятинський В.В. Концептуальні підходи та проблеми аудиту основних засобів. Ефективна економіка. №12.2019. URL:

- <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7477> (дата звернення 1.05.2025).
60. Пушкар М.С. Філософія обліку. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 157 с.
 61. Радєва О.Г. Амортизаційна політика в контексті механізму ефективного управління підприємством: сутність, характеристика та проблеми. Молодий вчений. 2014. № 12. С. 70-73.
 62. Радіонова Н.Й., Ременюк Л.М. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів. URL: https://pm.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/534/1/20160127_103.pdf.
 63. Рябчук О.Г., Корнійчук О.О. Проблеми та напрями вдосконалення аудиту операцій з основними засобами суб'єкта господарювання. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Випуск 2(19). 2019. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/19_2019/59.pdf (дата звернення 20.04.2025).
 64. Садовська І.Б. Облік, аналіз і аудит: виклики інституціональної економіки. Матеріали II Міжнар. наук.практ. конф. (10 жовтня 2015 р). / відп. ред. І.Б. Садовська. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2015. 296 с. URL: http://oia.lntu.edu.ua/files/Tezy_10_2017_1_1.pdf (дата звернення 25.04.2025).
 65. Трачова Д.М. Обліково-інформаційне забезпечення формування амортизаційної політики: теорія, методологія, організація: дис.... доктора екон. наук / спеціальність 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Київ: Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» 2019. 33 с.
 66. Ужва А.М. Особливості обліку необоротних активів у міжнародній і вітчизняній практиці та шляхи його вдосконалення. Інноваційна економіка. 2013. №1. С. 286-288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_1_69 (дата звернення 23.04.2025)
 67. Хендріксен Е.С. Теорія бухгалтерського обліку [Переклад. з англ.. К.. 1997 . 877 с.
 68. Чиж Є.М. Формування амортизаційної політики в обліковій системі підприємства. Економічні дні – 2025: матеріали II Всеукраїнської науково-

- практичної конференції молодих вчених та студентів, 10 квітня 2025 р. Київ: НУБіП України, 2025. 554 с., С. 403-405.
69. Чумаченко М. Амортизаційні відрахування – суттєве джерело фінансування інвестицій підприємства. Бухгалтерський облік і аудит. №8. 2004, С. 6-8.
 70. Швець Н.В. Амортизаційна політика підприємства: проблемні питання. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. № 6 (230). 2016. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/84594295.pdf> (дата звернення 14.04.2025).
 71. Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (Проблеми теорії, організації, методології): моногр. К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т.1998. 371 с.
 72. Щирська О.В. Внутрішній контроль амортизації: організаційний підхід. Вісник ЖДТУ. 2011. №4(58). С.169-172.
 73. Feldstein, M. S. and Foot, D. K. The Other Half of Gross Investment: Replacement and Modernization Expenditures. Review of Economics and Statistics. LIII February. 1971. P. 49–58.
 74. Matheson E. The depreciation off actories and their valuation. Published by E. & F. N. Spon Ltd, London, 1884. 124 p.
 75. Trachova, D. M. (2018). Oblikovo-informatsiine zabezpechennia formuvannia amortyzatsiinoi polityky: teoriia, metodolohiia, orhanizatsiia [Accounting and information support for the formation of depreciation policy: theory, methodology, organization] (Doctoral dissertation). Kyiv: Natsionalnyi naukovyi tsentr “Instytut ahrarnoi ekonomiky”.

ДОДАТКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

ПРОТОКОЛОМ №4
Загальних зборів учасників
ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПРЕМІУМ-ТАЄРС»
від «18» грудня 2018 року

СТАТУТ

ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

«ПРЕМІУМ-ТАЄРС»

м. Київ - 2018 р.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу 1)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРЕМІУМ-ТАСРС»	Дата (рік, місяць, число)	2025	07	01
Територія	Київ	за ЄДРПОУ	40771279		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОГТГ	UA90000000000479391		
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів	за КОПФІ	240		
Середня кількість працівників, осіб	6	за КВЕД	45.31		
Одиниця виміру	тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	Харківське шосе, буд. 19, прим. 2005, оф. 2, ДНІПРОВСЬКИЙ р-н, м. КИЇВ, 02157, УКРАЇНА				0992755757

І. Баланс на 30 червня 2025 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	47,1	89,0
Первісна вартість	1001	63,3	115,4
Накопичена амортизація	1002	(16,2)	(26,4)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	47,9	24,9
Основні засоби :	1010	989,8	870,4
первісна вартість	1011	1 557,2	1 538,7
знос	1012	(567,4)	(668,3)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 084,8	984,3
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	10 348,8	17 650,5
у тому числі готова продукція	1103	10 296,8	17 582,3
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	641,0	1 723,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	826,2	1 964,8
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	10,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	10 144,5	9 036,4
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	906,8	457,4
Витрати майбутніх періодів	1170	13,4	671,3
Інші оборотні активи	1190	140,4	209,6
Усього за розділом II	1195	23 021,1	31 713,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0200	-	-
Баланс	1300	24 105,9	32 698,2

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (найовніший) капітал	1400	16 238,0	16 238,0
Додатковий капітал	1410	-	4 556,0
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 292,5	3 344,8
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	19 530,5	24 138,8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	1 785,7	5 440,2
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 337,6	2 449,3
розрахунками з бюджетом	1620	188,5	12,1
у тому числі з податку на прибуток	1621	181,2	-
розрахунками зі страхування	1625	6,8	11,2
розрахунками з оплати праці	1630	25,6	41,9
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 231,2	604,7
Усього за розділом III	1695	4 575,4	8 559,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	24 105,9	32 698,2

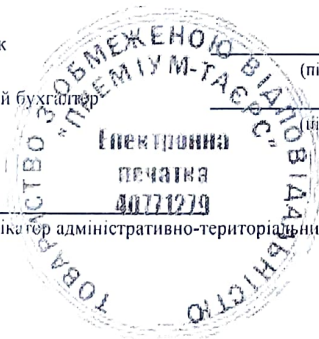
2. Звіт про фінансові результати
за 1 Півріччя 2025 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	32 916,8	29 520,7
Інші операційні доходи	2120	132,2	75,0
Інші доходи	2240	-	104,9
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	33 049,0	29 700,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(30 318,9)	(27 642,7)
Інші операційні витрати	2180	(2 180,3)	(1 833,4)
Інші витрати	2270	(470,0)	(70,7)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(32 969,2)	(29 546,8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	79,8	153,8
Податок на прибуток	2300	(27,5)	(28,6)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	52,3	125,2

Керівник _____ (підпис)
Головний бухгалтер _____ (підпис)

Ел. ДОРОГОКУП
ЛЯ ПАВЛО
ЄВГЕНІЙОВИ
4 _____ Дорогокупля Павло Євгенійович
(ініціали, прізвище)
_____ Дорогокупля Павло Євгенійович
(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства Фінансів і податків
17 червня 2015 № 572

Товариство з обмеженою відповідальністю "Преміум-Тасерс",
код за ЄДРПОУ 40771279, ІПН 407712726535, 02157, м. Київ,
Дніпровський р-н., Харківське шосе, буд. 19, прим. 2005, оф. 2,
п/р UA56305299000206001010110636, у банку ПАТ КБ
"ПРИВАТБАНК"

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ 40771279
(установи)

ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНИЙ ОПИС необоротних активів

(основні засоби, нематеріальні активи¹, інші необоротні матеріальні активи, капітальні інвестиції)
31 грудня 2024 р.
(дата складання)

На підставі розпорядчого документа від 30 грудня 2024 р. № 31/12 виконано зняття фактичних залишків основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів, капітальних інвестицій (необхідне підкреслити), які обліковуються на субрахунку(ах) 1121, 104 та зберігаються Адміністрація
(місцезнаходження²)

станом на 31 грудня 2024 р.

Розписка

До початку проведення інвентаризації всі видаткові та прибуткові документи на необоротні активи здано в бухгалтерську службу і всі необоротні активи, що надійшли на мою відповідальність, оприбутковано, а ті, що вибули, списано.

Матеріально відповідальна особа:

Менеджер(управитель) із збуту (посада) Борщенко А. О. (ініціали, прізвище)

Інвентаризація: розпочата 31 грудня 2024 р.
закінчена 31 грудня 2024 р.

¹ Для оформлення інвентаризації об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів застосовується типова форма № НА-4 «Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів», затверджена наказом Міністерства фінансів України від 22 листопада 2004 року № 732, зареєстрованим у Міністерстві

Борщенко А. О. 3

Відмітка про одержання
даними контролюючого органу, до якого подається
Податкова декларація з податку на прибуток
підприємств

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
20 жовтня 2015 року № 897
(у редакції наказу Міністерства фінансів України
від 20 лютого 2023 року № **ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО**)

1	Податкова декларація з податку на прибуток підприємств		☒	Звітна
			-	Звітна нова
			-	Уточнююча
2	Звітний (податковий) період 2025 року	☐ I квартал ☒ Півріччя ☐ Три квартали ☐ Рік	☒	Базовий звітний період квартал
			-	Базовий звітний період рік
3	Звітний (податковий) період, що уточнюється, - року	☐ I квартал ☐ Півріччя ☐ Три квартали ☐ Рік		
4	Платник: Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРЕМІУМ-ТАЄРС» (повне найменування платника податку згідно з реєстраційними документами)			
5	Податковий номер або серія (за наявності) та номер паспорта ¹	40771279	Код виду економічної діяльності (КВЕД)	4 5 . 3 1
6	Податкова адреса Харківське шосе, буд. 19, прим. 2005, оф. 2, ДНІПРОВСЬКИЙ р-н, м. КИЇВ, 02157, УКРАЇНА		Поштовий індекс	0 2 1 5 7
			Телефон	
			Моб. тел.	0 9 8 3 6 6 1 6 1 6
			Факс	
			E-mail	taerspremium@ukr.net
7	Повне найменування нерезидента -		Назва країни резиденції нерезидента (за Класифікацією країн світу, українською мовою)	
	Місцезнаходження нерезидента -		-	
			Код країни резиденції (за Класифікацією країн світу)	
7.1	Повне найменування постійного представництва/відокремленого підрозділу, через який нерезидент здійснює діяльність в Україні -		Код ЄДРПОУ постійного представництва ²	-
	Місцезнаходження постійного представництва/відокремленого підрозділу нерезидента -		Ідентифікатор об'єкта оподаткування (за відсут- ності коду ЄДРПОУ) ²	-
	Найменування контролюючого органу за місцем обліку постійного представництва/відокремленого підрозділу нерезидента -			
8	ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У М.КИЄВІ, ЛІВОБЕРЕЖНА ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА ІНСПЕКЦІЯ (найменування контролюючого органу, до якого подається Податкова декларація з податку на прибуток підприємств)			
9	Повне найменування інституту спільного інвестування ³		Реєстраційний код інституту спільного інвестування (за даними Єдиного державного реєстру інститутів спільного інвестування, ведення якого здійснюється Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку) ³	
10	Особливі відмітки Податкова декларація платника податку на прибуток підприємств: ☐ виробника сільськогосподарської продукції ☐ банку ☐ фінансової установи (крім страховика) ☐ страховика ☐ суб'єкта, який здійснює випуск та проведення лотерей ☐ суб'єкта, що здійснює організацію та проведення азартних ігор у залах гральних автоматів			

- суб'єкта, що здійснює діяльність у сфері організації та проведення азартних ігор, крім організації та проведення азартних ігор у залах гральних автоматів
- постійного представництва нерезидента
- підприємства (організації) громадської організації осіб з інвалідністю, яке отримало дозвіл на користування пільгою
- платника податку, що подає декларацію за останній податковий (звітний) рік у періоді, на який припадає дата його ліквідації
- суб'єкта господарювання – юридичної особи, яка обрала спрощену систему оподаткування
фізичної особи – підприємця, у тому числі такої, яка обрала спрощену систему оподаткування, або фізичної особи, яка провадить незалежну професійну діяльність
- іноземної компанії
інституту спільного інвестування у вигляді утворення без статусу юридичної особи ³
- інвестора із значними інвестиціями ⁴
- платника податку, що визначає податок на прибуток у вигляді мінімального податкового зобов'язання
- резидента Дія Сіті – платника податку на особливих умовах
- учасника індустріального парку ⁴
- платника податку, який сплачує авансові внески за кожний пункт обміну іноземної валюти
- платника податку, який сплачує авансові внески за кожне місце роздрібної торгівлі пальним

(грн)

Показники	Код рядка	Сума
1	2	3
Дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку	01	33 048 991
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток або збиток), визначений у фінансовій звітності відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності (+, -)	02	79 841
Різниця, які виникають відповідно до Податкового кодексу України (+, -)	03 РІ	3 793
Об'єкт оподаткування (рядок 02 + рядок 03 РІ) (+, -)	04	83 634
Прибуток, звільнений від оподаткування, або збиток від діяльності, прибуток від якої звільнений від оподаткування (+, -)	05 ПЗ	-
Податок на прибуток ((позитивне значення) (рядок 04 – рядок 05 ПЗ) x 18,00 ⁵ /100)	06	15 054
Податок на прибуток контрольованої іноземної компанії	06.1 КІК	-
Податок на прибуток у вигляді мінімального податкового зобов'язання	06.2 МПЗ	-
Податок на прибуток резидента Дія Сіті – платника податку на особливих умовах (+, -)	06.3 ДІЯ	-
Податок на прибуток з об'єктів оподаткування, визначених окремо ((позитивне значення) (рядок 06.4.1 + рядок 06.4.2) x - ⁵ /100):	06.4	-
Сума перевищення ціни, визначеної за принципом «витягнутої руки», над договірною (контрактною) вартістю реалізованих товарів (робіт, послуг) при здійсненні контрольованих операцій платником податку ⁴	06.4.1	-
Сума перевищення договірної (контрактної) вартості придбаних товарів (робіт, послуг) над ціною, визначеною за принципом «витягнутої руки» при здійсненні контрольованих операцій платником податку ⁴	06.4.2	-
Дохід за договорами страхування, співстрахування і перестрахування, визначений підпунктом 141.1.2 пункту 141.1 статті 141 розділу III Податкового кодексу України, у тому числі:	07	-
за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема договорами страхування додаткової пенсії, та визначений підпунктами 14.1.52, 14.1.52 ¹ , 14.1.52 ² і 14.1.16 пункту 14.1 статті 14 розділу I Податкового кодексу України	07.1	-
страхові платежі, страхові внески, страхові премії за договорами перестрахування	07.2	-
Податок на дохід за договорами страхування ((рядок 07 – рядок 07.1 - рядок 07.2) x - ⁶ /100)	08	-
Сума доходу, отриманого від діяльності з випуску та проведення лотерей (рядок 09.1 + рядок 09.2), у тому числі:	09	-
сума доходу, що залишився після формування призового (виграшного) фонду (позитивне значення) (рядок 09.1.1 - рядок 09.1.2):	09.1	-
загальна сума доходів, отриманих від прийняття ставок у лотерей	09.1.1	-
сума сформованого призового (виграшного) фонду лотерей відповідно до умов її проведення	09.1.2	-
сума безнадійної заборгованості, визначеної підпунктом "е" підпункту 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 розділу I Податкового кодексу України	09.2	-
Податок на дохід, отриманий від діяльності з випуску та проведення лотерей за звітний (податковий) період (рядок 09 x - ⁷ /100)	10	-
Сума доходу, отриманого від організації та проведення азартних ігор у залах гральних автоматів	11	-
Податок на дохід, отриманий від організації та проведення азартних ігор у залах гральних автоматів за звітний (податковий) період (рядок 11 x - ⁸ /100)	12	-
Сума доходу, отриманого від діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор, крім доходу, отриманого від організації та проведення азартних ігор у залах гральних автоматів	13	-

Сума виплачених гравцю виплат	14	-
Податок на дохід, отриманий від діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор, крім доходу, отриманого від організації та проведення азартних ігор у залах гральних автоматів, за звітний (податковий) період (позитивне значення (рядок 13 - рядок 14) x - ⁹ /100)	15	-
Зменшення нарахованої суми податку	16 ЗП	-
Податок на прибуток за звітний (податковий) період (рядок 06 + рядок 06.1 КПК + рядок 06.2 МПЗ + рядок 06.3 ДІЯ + рядок 06.4 + рядок 08 + рядок 10 + рядок 12 + рядок 15 - рядок 16 ЗП)	17	15 054
Податок на прибуток за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року з урахуванням уточнень (рядок 17 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств за попередній звітний (податковий) період поточного року) ¹⁰	18	27 498
Податок на прибуток, нарахований за результатами останнього (звітного) податкового періоду (рядок 17 - рядок 18) (+, -) ¹¹	19	-12 444
Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, що має бути сплачена у звітному (податковому) періоді	20 АВ	-
Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, що має бути сплачена за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року, з урахуванням уточнень (рядок 20 АВ Податкової декларації з податку на прибуток підприємств за попередній звітний (податковий) період поточного року) ¹⁰	21	-
Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, нарахована за результатами останнього (звітного) податкового періоду (рядок 20 АВ - рядок 21) ¹¹	22	-
Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам, нарахованих за звітний (податковий) період	23 ПН	-
Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року, з урахуванням уточнень (рядок 23 ПН Податкової декларації з податку на прибуток підприємств за попередній звітний (податковий) період поточного року) ¹⁰	24	-
Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам, нарахованих за результатами останнього (звітного) податкового періоду (рядок 23 ПН - рядок 24) ¹¹	25	-
Сума авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, з місць роздрібної торгівлі пальним, що має бути сплачена у звітному (податковому) періоді	26 ЩАВ	-
Сума авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, з місць роздрібної торгівлі пальним, що сплачена у попередньому звітному (податковому) періоді поточного року ¹⁰	27	-
Сума авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, з місць роздрібної торгівлі пальним, нарахована за результатами останнього звітного (податкового) періоду (рядок 26 ЩАВ - рядок 27) ¹¹	28	-
Виправлення помилок¹²		
Збільшення (зменшення) податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду, що уточнюється (позитивне (від'ємне) значення (рядок 19 - рядок 19 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, яка уточнюється, або рядок 42 - рядок 42 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, яка уточнюється)) або рядок 29 таблиці 2 додатка ВП до рядків 29-32, 34-36, 38-40, 42 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств (+, -)	29	-
Збільшення (зменшення) податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду з авансового внеску при виплаті дивідендів, що уточнюється (позитивне (від'ємне) значення (рядок 22 - рядок 22 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, яка уточнюється)) або рядок 30 таблиці 2 додатка ВП до рядків 29-32, 34-36, 38-40, 42 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств (+, -)	30	-
Сума штрафу (5 %) при відображенні недоплати у складі Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, що подається за звітний (податковий) період, наступний за періодом, у якому виявлено факт заниження податкового зобов'язання (рядок 31 таблиці 2 додатка ВП до рядків 29-32, 34-36, 38-40, 42 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств)	31	-
Пеня, нарахована на виконання вимог підпункту 129.1.3 пункту 129.1 статті 129 розділу II Податкового кодексу України, або рядок 32 таблиці 2 додатка ВП до рядків 29-32, 34-36, 38-40, 42 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств	32	-
Сума штрафу (3 %) при відображенні недоплати в уточнюючій Податковій декларації з податку на прибуток підприємств	33	-
Виправлення помилок з податку на прибуток, який утримується при виплаті доходів (прибутків) нерезидентів¹²		
Збільшення (зменшення) податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду, що уточнюється (позитивне (від'ємне) значення (рядок 25 - рядок 25 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, яка уточнюється)) або рядок 33 таблиці 2 додатка ВП до рядків 29-32, 34-36, 38-40, 42 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств (+, -)	34	-
Сума штрафу (5 %) при відображенні недоплати у складі Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, що подається за звітний (податковий) період, наступний за періодом, у якому виявлено факт заниження податкового зобов'язання (рядок 34 таблиці 2 додатка ВП до рядків 29-32, 34-36, 38-40, 42 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств)	35	-

Пеня, нарахована на виконання вимог підпункту 129.1.3 пункту 129.1 статті 129 розділу II Податкового кодексу України, або рядок 35 таблиці 2 додатка ВП до рядків 29–32, 34–36, 38–40, 42 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств	36	-
Сума штрафу (3 %) при відображенні недоплати в уточнюючій Податковій декларації з податку на прибуток підприємств	37	-
Виправлення помилок щодо сум авансових внесків з пунктів обміну іноземних валют, з місць роздрібною торгівлі паливом¹²		
Збільшення (зменшення) податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду, що уточнюється (по зитивне (від'ємне) значення (рядок 28 – рядок 28 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, яка уточнюється)) або рядок 36 таблиці 2 додатка ВП до рядків 29–32, 34–36, 38–40, 42 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств (+, –)	38	-
Сума штрафу (5 %) при відображенні недоплати у складі Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, що подається за звітний (податковий) період, наступний за періодом, у якому виявлено факт заниження податкового зобов'язання (рядок 37 таблиці 2 додатка ВП до рядків 29–32, 34–36, 38–40, 42 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств)	39	-
Пеня, нарахована на виконання вимог підпункту 129.1.3 пункту 129.1 статті 129 розділу II Податкового кодексу України, або рядок 38 таблиці 2 додатка ВП до рядків 29–32, 34–36, 38–40, 42 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств	40	-
Сума штрафу (3 %) при відображенні недоплати в уточнюючій Податковій декларації з податку на прибуток підприємств	41	-
Податкові зобов'язання, інші штрафні санкції та пені, визначені відповідно до Податкового кодексу України, не пов'язані з виправленням помилок		
Сума збільшення податкового зобов'язання за порушення вимог цільового використання вивільнених від оподаткування коштів відповідно до пунктів 142.1 – 142.3 статті 142 розділу III, пунктів 41, 56, 57 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України	42	-
Штрафні санкції за порушення положень пунктів 41, 56, 57 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України	43	-
Пеня, нарахована на виконання вимог статті 123 ¹ глави II розділу II, пунктів 142.1 – 142.3 статті 142 розділу III, пунктів 41, 56, 57 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України	44	-

Наявність додатків ¹³	АВ	ЗП	ПН	ТЦ ¹⁴	ВП	РІ	ПЗ	АМ	ЦП	ПП	КІК	МПЗ	ДІЯ	ЩАВ	ФЗ ¹⁵	
	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-

Наявність поданих до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств додатків - форм фінансової звітності ¹⁵	Баланс (Звіт про фінансовий стан) ¹⁶	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ¹⁶	Звіт про рух грошових коштів ¹⁶	Звіт про власний капітал ¹⁶	Примітки до річної фінансової звітності ¹⁶	Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва		Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва	
						Баланс	Звіт про фінансові результати	Баланс	Звіт про фінансові результати
-	-	-	-	-	-	+	+	-	-

- відмітка про обов'язок платника відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським звітом¹⁷

Наявність доповнення ¹⁸	Доповнення до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств (заповнюється і подається відповідно до пункту 46.4 статті 46 розділу II Податкового кодексу України)	
-	№ з/п	Зміст доповнення
	1	-

Додатки на 3 арк.

Наявність рішення ¹⁹	Прийнято рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці
-	-

Інформація, наведена в Податковій декларації з податку на прибуток підприємств та додатках до неї, є достовірною.

Керівник (уповноважена особа)

2 9 4 4 4 2 2 7 1 0

(реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта²⁰)

Головний бухгалтер (особа, відповідальна за ведення бухгалтерського обліку)

2 9 4 4 4 2 2 7 1 0

(реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта²⁰)

ЕП

Довіреною особою на підписує

ПЛАВЛО

ЄВГЕНІЙОВИ

Ч (підпис)

